

828.

acte imprimé

Vo
carrément

Original
de
Lassa

Original

S.

Esquise romantique en 2 actes, en vers,

original de

D. Jaume Estapé

1940.

2

Orgull de rassa
o siga

Lo capficament d'un gueto

Esquerra romàntich en 2 actes, en vers, original

de

D. Janne Estape

A lo meu apreciat cosí

D. Joan Valldener y Estapé.

Te dedico aqueixa comedia perquè es la
 primera qu'hi fet sens la teua col·laboració. Sento que no
 valgui mes de lo que val, pero m'ha no mes en la dedi-
 catória lo bon afecte qu'et professa ab tota sinceritat.

L'autor.

Setembre 1874.

I

Personatjes.

=

Elena filla de

L^o Compte de la Pampa.

Alfredo son nom verdader Arturo.

Leonardo fill de

L^o Marqués de Primes-Agres

Mossen Libori sacerdot del castell

Nas de llama

Aleix

} criats del Compte.

L'acció té lloch en lo Castell del Compte de la
Pampa en lo temps dels senyors feudals. Epoca,
qualser vulga.

Acte prime

Lo teatro representa un jardí, pero molt tronat.

A la dreta la part del Castell que comunica a' dit jardí per medi de una gran portalada de gust gòtic; al peu d'aquesta, una petita escalinata. En primer terme una especie de plataforma practicable.

Los restos de flor es precis que siguen la major part d'ells, romputs o escardats, y las estatuas la una senza cap, l'altra sense tractor, &c. En fi, que sembli un jardí d'aquells que indican de bonas a primera l'estat pecuniari de lo seu dueñyo.

Alguns arbres fruteros; una figuera en primer terme. És a la
caiguda de la tarda.

Escena primera

L'Compte, Nas de llamma

Comp. Donchs, si aquest vespre sens falta
arriba'l marquès; jo estich
que ni menor se'l que'm dich:
d'alegria'l meu cor salta.
Data m'omistat ab ell

6
de temps remot, y aixó fa
que avuy vulga transformá
de mort a vida 'l castell.

L' temps es curt, bé o veig prou
pero conve' espavilarse...

Se sent tocar 5 horas en

un rellotje de la iglesia

d'un poble llunyant.

Nas. Las sinch!

Comp. Ja? Donchs manejar-se,

que no fa' res qui no's mou.

- Mira: en l'arcoba daurada
m'hi posas duas cortinas...

m'espolsas bé las trenyinas
de las vigas de la entrada...

Nas. Ara ja tuich escombrant

a' dor o' tres...

Comp.

Be', esta' bo':

pero vull que tot això
m'ho feu, com qui diu, volant.

Nas. Com volant?

Comp.

Que treyen manyas
per ferho tot ben depressa,
puig tot quant se vol pot esse.
- Aquellas dures aranyas
de cristall que m'vaig fe' du
de Venessia...-

Nas

Quinas?

Comp.

Escamintlo, eremat

Quinas?..

Ets mes ase! En res atinas?

Jo no hi vist cervell mes di!

Nar.

Dante una palmaria el

front.

Ah, ja hi caich!

Comp.

No hi has de caure?

Nar. Si las varem estrenar

quant vos us varem casa
ab la pobre donya Laura!

Comp.

Aixó mateix!...

Comogut.

- Que al cel siga!...

Trenulas de las caixas, y ¡ala!

me las penjas a la sala...

Nar. Y quant ja llest d'aixó estiga?

Comp. La arreglas bé de manera

que fassi goig, y qu'encanthis...

- Ah, escolta; perquè hi resalthis

pots posa'hi la cadarnera.

Canta molt fort.

Nas. : Atabala'

Comp. Es un auccell molt bonich.

Si no es un adorno rich

alegra al menos la sala.

- 'Llits fetslos tous.

Nas. Es met.

Comp. Ab tantas cosas plegadas
no't descuidis las flassadas
per si acas tinguessen fret.

Nas. Quants llits farem?

Comp. Home, això

no pot se' pas mes sencill...

'L Marquis... despres 'l fill...

Nas. Y 'ls criats?

Comp.

Que't dire jo! -

Enjinyat!... Ni las tortugas
van ab mes calma, qu'esperas?

Deixat de tantas quimeras;

aquets arreglals com pugas.

Mas

O, be', es que...

Comp.

Enfadat.

En tot veus sombras,

topos y rabes fregits...

- Ah, tu: en 'ls cantons dels llits

pensa en posa 'hi las alfombras.

Ja t'hi contat que 'l marquès

es un anich d'infantesa,

y com unich delicadesa

vull rebrel be', com just es:

tu ja ets un criat antich

y de mon apreci gosas,
per co' t' conto certas cosas
com se contan a' un amic.

Nar. Vos ab mi sou tant sencill...

Comp. Y en prova del meu afecte
vaig a' confiar-te un projecte.

Nar.

al interès

Parlen.

Comp.

L Marqués té un fill,
aquet fill té d'hereda'
del seu pare la riquesa
y'ls pergamins de noblesa
antichs com ben pochs n'hi ha'
Ab l'amistat de per mitj,
reventlos així, y donantlos
tots'ls gustos, y minuantlos

9
puch logra 'l meu gran desitj
que no es altre...

Parante y rient

Jò ja conto

que 't prevens'

Nar.

Rient també.

Casi del tot.

Com. Tu podras se un gandulot,
pero no tens res de tonto.

Nar.

Inclinante

Fabor...

Com.

Com tinch una filla

jò miro si puch pesca'
'l fill per ella...

Nar.

Com qui ho aproba.

Ajaja!

Comp. Y are aixó 'm be' de perilla.

Nas.

ap.

Aden! 'L primé entrebanch!

Comp. Ab manya 'l cop es segü.

Ja veus ara que jo ab tu

no puch esse pas mes franch.

Per ço vull que tant 'l pare

com 'l fill, trobin aqui

agrado en tothom, y així

encarrego a' tots desol' ara.

Lo que manin ells, volant

te d'obehirse.

Nas.

ap.

Macateo!

Comp. Y 'l que no ho fassi 'l despateo

sens altre excusa al instant.

Nar.

ap.

Y ella qu' esta enamorada
d' un altre!

Comp.

Ja ho tens entes

Nar.

Bueno: no maneu res mes?

Comp.

- La dispensa esta arreglada?

Nar.

No hi falta res de'l qu' hi ha.

Com.

Content.

Aixo vull.

Nar.

ap - rient de lo que ha

dit

Ni se'n adona!

Comp.

Encarrega a la minyona
que's llueixi ab'l sopa.

Nar.

Oh! Prou sortiran bons talls.

Comp.

Vejam! ... Que no tinga enfador

- Ja has pensat ab los bolados?

Nas Y ab 'l aixerop y 'ls secalls.

Comp Y ab 'ls melnidros?

Nas Tambe';

home, aixó son comptes mevas

Comp Oh' encara que sigan tevas
null saberlas.

Nas. Esta' be'.

Comp. L' gasto que faig, es gros,

y si be' estich molt escas

de pistrinich, ara es el cas

de ferlo y 'l faig gustos.

Si acandalat jo 'm veyes

m'alegría fóra doble.--

En no sabs lo que's se' noble

y esta' faltat de diners!

2° Jardi no sombra fora
 del qu'are veus, tot deixat:
 te l'haquera transformat
 potse' en menos de mitja hora.
 Las herbas d' aqui, talladas;
 las estatuas sense nas,
 y aquesta que no te' bras
 y aquellas d' alli trencadas,
 las hauria substituïdas
 per altres sens dilacio':
 aqui' al mitj del surtidol'
 un Neptuno de grans mides;
 alla' una Venus...

Nas.

aprobanthu.

Al pel!

Comp.

Al altre canto' Cupido,

y mes avall el despido
de ls Amantes de Fervel

Dante una monolada

al cap.

- Y are que hi penso!

Nas.

Que?

Comp.

É' trich

aquí parat sens prevenir
que'l temps es curt... Ves a veure
aquells que fan, que ja trich.

Nas de llaura no's mou.

Ves, home, ves, no't detingas!

No'm podias avisa'?

Nas Jo bé us bia d'escolta!

Comp. També es trist que ves previngas!

Veyent que encara esta!

parat.

Vaja, san saluch, que fais?

Nar. No vos donguen tanta d'ira.

Comp. Ara tu m'agradas! tira!

No crech, donchs, que'n sortirin pas!

Nar.

Ab molta calma.

Vaij volant.

Comp.

Ja estich salvat!

Despres dius si m'incmodo.

Es que tu volas d'un modo

qu'es pitjò qu'esta' parat!

Escena 2^a.

Compte

=

Al fi! ... Gracia a' Deu que 's fora!

Qu' es calmos y entretingut! ...

Lo que 's pot fe' ab un minut

ell hi esta' al menos mitja hora.

Y no hi ha' mes; 'm conve'

breve forsas de flaqueza

si vull lluirme: llestesa

necessito, y la triebre'

• Pero triech com una espina

en 'l cor atravessada

que 'm clava alguna punxada,

y 'm fa' mal, y m' amohina:

la noya estima a' un minyo'

que... ni menos se' qui es...

En no sent compte o marques
no'm sera jendra: aixó no.

Vaig fe' mal de deixa' creixe
aqueix amor sens cuidar-me
del galan, ni d'enterarme
si de sanch noble va' meixe.

Sempre hem de fe' alguna errada!
Y si be' es cert qu'encara ell
no ha entrat may en' l'castell,
la falta meua es marcada;

algunas nits a' deshora
puntejant 'l'guitarro'
li canta alguna cansó,
pero s'entent, desde fora.

- Ara jo vull parla' ab ella
perque'm diga qui es aquet

que l'entabaria, y es net
que si acas per mala estrella
no es noble, desde l' instant
sensa darli temps que's queixi
li mano que'l despedeixi,
y poso en obra'l meu plan.

Pero, i y si ve' de sanch blava?...
Triarem, y si val mes
en cas que'l fill del Marques,
se't queda, y ves... tot s'acaba!
La occasio' es bona, ja hi dit
que ab manya dech abordarla,
y si conve, aprofitarla
y treuren tot'l profit.

S'interma al Castell.

Escena 3^a.

=

Mo. Llibori, pe'l castell

=

Molt complasent. Porta

un llibre en la ma:

La tarde es encantadora;
 sota un arbre del jardí,
 o be' en un banch, vull lleji
 aquest llibre; encara es ol' hora.
 És ol' un sabi molt antich
 que jo respecto y admiro,
 y aquí, desde'l meu retiro,
 'l llegeixo sempre un xich;

encloa màximas molt bonas
qu'ell defensa ab molta fibra:
no ho se', llegint aquest llibre
se'm fan minuts las estonas;
ensenya a' la jiventut
y l'aconsella ab amor,
pero creu també' ab dolor
que'l mon esta' corrupt;
no's para sols en rindicis,
de frente examina'l mal,
y diu que senza moral
no es posible cura' ls vicis.
Estich ab ell! Jo lamento
aquesta falta de fe'
y un fi trist com ell també'
a' la societat presento.

Pausa.

Dols es l'ambient, pur, suau,
 y aquí entre flors un hi gosa...
 És la vida molt hermosa
 pe'l que viu en santa pau.

S'interna pe'l jardí son-
 rient y lleugir

Escena 4^a

Comp. - Elena; venint del castell

Comp. Vaya, prou; t' dich que no...

Emanorada! ... i y de qui? ...
i d'un trist plebeu!

Ele.

Deixantse caure sobre

un banc.

Ay, de mi!

Comp. Jo'm creya qu'era un baró!
Jo no hagués fet ls ulls grossos...

Ele.

Plorant.

Pare....

Comp.

Xiton! ... Aixó es massa...

Que no es res l'orgull de rassa?

Aquet castell, aquets passos

y aquets jardins... mitj tronats,

-avans centro de bellesa,-

no t'indican la noblesa

de nostres antepassats?

Ele. Sent nostre blasso brillant
 que n'hem de fe' del de'ls altres? -
 L' que s'enllasi ab nosaltres
 ja' l fem, al unisshi, gran.

Comp. Be', tot aixó son pampluias
 y tu teus l cap molt vert.

Ele. Pampluias o no es lo cert.

Comp.

Cremantia

Elena... que desafuias!
 Te' compte ab l'afuiacio'
 puig si'm fas cap nota bruta
 sabs que t'rich una batuta
 que al moment t' porta a to'.

Ele. Donchs si ab duresas creyen
 aplacar lo meu fatich
 sens cap recel us ho dich;

si, pare, us equivoquen.

Ab aníma

Si sabessau 'l que 's amor;
si concixessau 'ls torments
d'aquí d'his, aguts, violents;
y si, en fi, tinguessau cor,
sens dubta que'm compendriau
y menos fer y obsecat
tota aqueixa terquedat
en compassió cambiarian!

Comp. Cor d'his?

Elen. Si.

Comp. Calla, tanoca!

Ede. Pero...

Comp. Que no't senti mes!...

ni tant sols tu sabs lo qu'es

y tant que'l tens en la boca.

No t'rich cor!... Com dirho gosa?...

Ves per qui'm veig insultat?

L' instrucció que t'hi donat,

de que t'ha servit mocosa?

Per dirme que no t'rich cor?

per serme aixis desllengada?

per ferim d'escantellade.

y dupta' del meu amor?

Ele.

Francisc

Be', no tant!...

Muniamblo.

Ja se' que vos

m'estimen!

Comp.

Valent conserva' la

esmetat

No t'ho mereixas;

pe'ls ratos tranquils que'm deixas!

Ele. Ja esten de mi ben joyos!

Comp. Putolias!

Ele.

ab molt munit

No?

Comp. Ho estaria

si tu no fossis aixis

Ele.

Excauti la barba carinyo-

sament.

Ah, veyeu?

Comp.

Fora felis

y altre fora m'alegria!

Connogut

- Ay, Elena! si t'vejés

com avans tant carinyosa

y fossis ara la esposa
 d'un compte, duch o' marques,
 tranquila, sens pena gran,
 covveria ma vellesa,
 extasiantme aus la grandesa
 de nostre alcurnia pujant!

Ele. Aixis sera, y ha de se.

Comp. No pas seguit com segueixas.

Ele. Que injustas son nostres queixas,
 acas no me porto be'?

Comp. Si jo 't deixes gambesja'
 al teu gust... tot fora 'l pare.

Ele. Eocautli la cara.

Ay... ay?--

Comp. No'm toquis la cara...

Vaja, vesten... festa en lla'.

Ele.

Enfadaute.

Es que vos volen la vostre
y no cediu poch ni gens.

Comp. Vens? Ja m'ensenyas las dents!
Vols del que 't dich nullo mostra?

Ele.

Vent 'l plorico'

Si vos m'estimessau mes!

Comp. Vaja, ja hi som: tut, tut, tut,
la causo de 'n Turvurat!

Ele. Per un titol de marques
'l cor desgarram cerquen;
preferiu l'ostentacio'
a' la meva estimacio';
ves si es molt lo que 'm volen!

Comp.

Evemante altre cop.

Noya, noya!

Ele. Es qui' es així!

Comp. Ja hi tornem altre vegada?

Ele. Jo estimo...

Comp. Desenfrenada!

Y donchs quant n'hem de sortir?

Ele.

Ab exagerada entonació.

Jamay: Alfredo o' la mort!

Comp. Abrevida! ... Vots calla'?

Ele.

Ab pló' estei.

Quant vos us varen casa'

be' us varen casa' ab amor;

be' onaban sens tenir espera

a' ronda' 'l Castell - Rodó

ab aquell vell guitarró

qu'hi ha' en la cambra de darrera;

y allí ab la pobreta mara,
que Deu la triguí a n' al cel,
anivrosos, sens recel,

no pensant com pensen ara,
quantas nits ab alegria
vostres amors us contaban!

quantas nits us separaban
veient despartir 'l dia!

Comp. Qui tot això t'ha contat?

Ele. La mare, y quant m'ho contaba
molts cops de ditxa ploraba

pensant en lo temps passat:

- "Casat ab qui triga cor,

'm va di, qu'essent etern

lo matrimoni es l'infern

quant no'l lliga un llas d'amor -

Comp. Bueno, si... pero es bairesa
quant de lo just se desvia;
entre ella y jo sabs qu'hi havia
un doble llas: la noblesa.

Ele. Y la noblesa que m'fa'
quant d'amor, trista, ara m'moro?
qu'es la noblesa si ploro
y no m'pot aconsola'?

Comp. Quin cap!... Pareix incredible!
Jo matare' l'heu intent
fente tanca' en un convent.

Ele. Abil cops aixó es preferible!
Pero, no... fugire' ab ell!

Comp. Esglayat.
Fugi!... Qu'has dit, condemnada?

Ele. L'idolatro!

Comp.

Plorant.

Esta' embriacada!...

Dominiante poch a' poch.

-Esta' be'... i burles d'un vell:

pretens ara desgarra'

ls blasons de ma noblessa

per medi d'una baixessa...

"Mon justícia'm fara'!"

En un assauch.

Mes perque aixis m'haig d'abatre?

perque haig d'humillarme aixis?

L'pit

Trinch mes orgull aqui dvis

qu'en l'fre' dobles de quatre.

No com vell, sensa racausa,

dech deixa' impune l'teu crim...

Surto me de casa! -

ap.

M^h
Tinguin

valor, ja que no esperansa!

Ele. Si vos no me'n poden treure.

En aquest castell encare

hi tinc el dot de la mare!

Comp. Sols això m'faltava veure!

Ele. Aquest jardí casi es meu
que l'avia me'l va deixar.

La font, las estatuas! -

Comp.

Ple de pena

Ah!

Ele. Es sols lo sostre.

Comp.

Gran Deu!

Ele. Son meus ls arbres fruites,

El sapreix, la pajarrera...

Comp. Menor de re: una figuera
y un parell de garrofes.

Ele. Pero tot es meu.

Comp. Be', si.

Ele. I ja donchs qu' es meu, m' ho vull

Comp. Quin descaro, quin orgull! -

Vaja, aixó no's pot sufri!

Ves! - Me'n vaig del teu estat

perque encara m' cegaria

y, sens volé', avuy faria

potse' ab tu algun disbarat.

se'n va'

Escena 5^a.

=

Elena, plorant

=

Vol que hi donqui carbassa
y això 'm tombara 'l cervell!...

Com si se sentia un dolor

fort.

Ay... ay... ja 'm ve' allo... 'l tropell...

Com ho fare' si no 'm passa?

L pare la culpa 'n té;

m'insulta, y diu que hi falto,

y ell ja sab que quant m'exalto

a'mi dessequida 'm ve'.

de'm va'.

=

Escena 6^a

=

Alfredo - Nas de Hanna.

=

Nas. Si'l compte te gènit?... Cristo!
Ja ho veureu... Una vegada...
a quin mes som? a l' Octubre...
si, justament, compte exacte,
al trenta fara' cuich anys...
Cuich o' sis? no'm recorda ara.
Figureus qu' era un dilluns...

Alfr.

Pèrdent la paciència:

Be', deixau corre.

Nas.

Confos:

Ay, caramba!

alf. Y anem a lo que interessa

Nar. Ah, com vulguen

alf. May acabas!

Pots seguir servintme o no?

decideixte al punt, y parla,

Nar. M' demanen unas cosas...

Vos voleu lliure la entrada

per la porta del jardi

cada vespre al da' las aninias;

oixo...

alf. Que?

Nar. Ves! Cada vespre!

Si fos un cop la semana...

Aqueix servey es mes gros
de'l que us sembla.

alf.

Pastanaga!

Per ventura 'ls teus serveys

has vist may qui hi posis tassa?

Nas Ah, bé, no; pero jo ho deya...

alf. No estich per diners: demana.

Nas Demana' jo?... Deu me'n guard!

L'interés no'm tenta.

alf.

Com volent di: - Ja't

conech!

Vaja!...

Nas. Such desparés, ja'm poden creure.

alf. De seriu?

Nas. N'vinch de missaga!

May 'l diuè m'ha fet mella,

y en proba que, una vegada...

alf. Corrent, si: no estich per qientos.

Nas. És que no es qiento.

alp. Be', basta!

Nar. Si'm donan alguna cosa
me la fico a' la butxaca,
pero no es perquè la vulga..

alp. Y donchs?

Nar. Per no despreciarla.

alp. Pero, anem al gra' y depressa,
y tanquem d'un cop 'l tracte.
Pots deixa' la porta oberta
com t'hi dit?

Nar. Be', bueno... vaja!
Creyemne que ho faig per ella
que veig que os estima massa.
Jo soch fidel, y 'l dinie'
no'm fara' abaixar la cara,
mes l'estimo tant, pobreta:

va' meixce al dilluns de Pasqua
del any... Per cert que plohuia...

alf.

Enfatat

No ho arull sobre, home. Ja'm causas!

Nar.

ap-

Be'l genit pitjo que l'amo.

alf.

ap.

Si jo li dei per la pala!

- Quant vols per aqueix servey?

En mateix t'pren senyalat.

Nar. Quin servey? - Ah, si: ja hi caich!

quant vull?... jo fe' pren?... diantre!

Si no ho faig per l'interès.

alf. Tu lo qu'ets.. molt mosca balba.

Nar.

ap-

Deixanhi a' sa voluntat

l'anguila sera' mes grassa;
 pe'ls desmenjats sempre he vist
 guarda' las millors talladas.

alp. Vaja, digas.

Nar. Vos mateix

alp. Escarnintlo.

Vos mateix!... Quin gata-maula!

- ? N'hiindrás prou ab dos naps?

Nar. Ab mitj' desagrao.

Dos naps?

alp. Que vols di'?

Nar.

ap.

Es molt magre!

alt.

Dos naps per tot?

alp.

Com per tot?

No, cimplet; dos naps per ora.

Despres segons ta conducta

s'augmenta la doïssis.

Nar

ap. ab alegria.

Barba!

alt.

A mi'm faren content sempre!

ap.

Dos naps!... Jo't flich, quina nyapa!...

En la casa qu'hi ha' una noya

un criat hi viu en grande

si pesca un flavio d'aquets

que saben l'ensa' la plate.

alfr. Ee'

Donautli dos duris

Nar:

Fugiu, no anem depressa.

alp.

Yusintint

Ficat això a la butxaca!

Nar.

Prenent 'ls diners.

Deu vos ho pagui.

alp.

Deixant escapar un

suspir

Aixís siga.

Nar. Ah!

alp. Que?

Nar.

No me'n recordaba!

Hem de conveni una senya
perque, al obrirvos, jo sapiga
que sou vos.

alp.

Oy qu'és ben cert!

Jo donaré tres palmadas.

Nar. Abans d'obri?

alf.

s'entent, home.

Nar. Donchs entessos: ja això'm basta.

alf. Tu estigas per lli a' la vora,
no'm fassis espera' gaire.

Nar. Se' cumpli' ls meus compromisos.

- Y are qui penso?...

alf.

Que passa?

Nar. Pe'l que us conviuga, heu de sebre

que'l Marqués de Prunas-Ayres

y'l seu fill, son esperats

al castell avuy ab ansia;

al invitarlos l' Compte

du l' intent, - això'm confiança, -

de verura si pot logra'

per meodi de certas trampas,

que'l fill del Marqués, qui' es jove

molt propens a impresionarte,
 s'interessi per la filla
 que no es difícil, sent quapa;
 Obtingut així...

alp.

Compreneh

lo restant. Mes s'escarrassan
 sens profit, puig jo ls hi porto,
 com tu saps, molta ventatge.
 Estich tranquil.

Nar.

Jo compleixo

dambros l'avis.

alp.

Ja m'agrada.

Sigasme fidel, y't juro
 no serte escàs ab la paga.

Nar.

No crech qu'us queixen de mi.

alp.

Corrent. - Escolta.

Nar.

Que us falta?

alp. Ves: avisa ara a' la Elena
que vull parlarli.

Nar.

Com? ara?

alp.

Y donchs?

Nar.

Ara es esposat...

alp.

Com s'entent?

Nar.

Horne... Diable!...

Encara es molt cla', y podria
venirus l' gueto.

alp.

Ah, camandula

Nar.

Quant siga forch ja' es distint,
y despres... tractes son tractes.

alp.

Que surti oi' la plataforma

Nar.

Si, tant es un lloch com l'altre.

alp.

Donantli mes diners.

Fa ets ben pesat. Te, egoista!

Nai. Fare' un esforç, bueno... vaja!

Encas perquè l'vell no us veji
amaguenus detras d'un arbre.

Entra al castell.

Escena 7^a

Alfredo

Tot ho fa' l' diné'!... Aqueix ximple
ava ab dos naps brucia y salta
y ja's pensa troba' en mi

las minas de la abundancia.
No'n va' poch d' errat de comptes!
L'innia expurna!... Passan altas
las perdius!... Si'm surt avuy
la proba com l'hi tramada,
penso qu' aquesta monserga
sera' joch de pocas taulas.
Pero es el cas que jo estich
enamorat com un asa;
que'l nom d' aquesta xicota
m' he fet un papa-matas;
que jo per ella he perdut
no sols l' humor, fins la gana.
Y tot això qu' ara passo
es no mes p' una puntxada!...
Malvinateje'l moy cupido

22
y fins Venus qu' es sa mare!

Escena 8^a.

Dit. Nas de llamma - després Elena

Nas. Ara surtura! Cuidado:

no us moguen d'aquel paratje
perque si sortis 'l gueto...

Jo ja'm quedo aqui de guardia!

Ele.

En la plataforma.

Alfredo!

alp

Ab amoros afany.

Angel meu ¿ ets tu?

Ele. Jo soch... sorpresa agradable!

alf. No m'esperabas ¿ no es cert?

Ele. A que has vingut?

alf. A parlar-te;

a veure't sols un instant...

Ele.

Exalant un suspir.

Ah!--

alf.

Que tens?

Ele.

Trinch po' qu'el pare...

Mar.

Parlen sense cap temor;

jo estich aquí d'avansada.

Ele.

Jo també't solia veure

perquè trinch molt que contarte.

Ay, Alfredo, si sabesses

lo que sufreixo!-- Sens falta

busca una ocasió propícia
per parla' tots dos en calma.

Haurig de dirte moltes coses!

alf. De veres?

Ele. Y d'importancia!

Es precis pendre grans midas,
o sino jo'm moro!

alf. Calla,

que'm gelas 'l cor, Elena!

Morirte tu?... Vaja, vaja,

no m'ho digas que'm trastornas!

Ele.

ap - commoçada.

Quant m'estunia!

Mar.

ap - alegre.

Ja s'escalfan!

Ele. Donchs quin dia 't podré veure?

alp. Aquet vespre.

Élc.

sorpresa agradablement.

Que dius ara?

alp. A las vuit, o' be' millor

al punt mateix del toç d'animes.

Aquell ja t'enterava.

Élc. Ah, si... pobre Nas de llamma!

alp. Donchs sent aixis...

Élc.

Hasta'l vespre.

Nas.

Reprimint tot lo possible

la veu.

Gura! gura!

alp.

Pe'l Compte que apareix

¿Queto!

Élc.

avistantlo

¿Pare!

af

Amagantse.

Adeu, estimada, Elena!

Ele. Que no t veji, cuita, amagat!

Escena 9^a

L^o Compte: de molt mal humor

S'assenta en l'banch:

permaneix un instant

cabisbaig.

Quin castich, Deu meu, quin castich!...

Tristas miserias humanas!...

Qu' això passi, iras del cel,
a' n' al Compte de la Campa?...
Ma filla -- ma propia filla!...
la enveja de las mes guapas,
l' mirall de las discretas,
la flor d' aquestas montanyas,
o' com diu mossen Llibori,
l' orgull de las catalanas,
s' trova avuy sens escrípols
d' un cimplet enamorada!...
Y de qui?... D' un palitrocas
sensa such, bruch ni sustancia!...
D' un d' aquestos xitrarellos
ab cabells a' la romana,
cellas curtas, ulls de pusa,
cara groga y barba llarga,

que sols per etsart cad' any
 s'afaitan una vegada
 y no saben altra cosa
 que suspira' y mira' al ayre,
 di' un clavellet en la orella
 di' d'amor quatre paraulas,
 fe' l'os a totas las horas
 y se' en tot, no mes que uns asses.
 - Pero no, siga com siga,
 aquesta ara no li passa;
 per mes qu'ella expeternegui,
 per mes que digui, 'l qu' es ara
 ma veu y ma dignitat
 sabre' sostenir ben alta:
 Al fi qu' entengui ma filla
 que ab garbo se' di' las calsas!

¿Que vulga se'l meu jendre
te de viure al carré ample,
y ha de se' mes noble y rich
que'l Marques de Caravaca.
Com s'entent? Som o' no som?

Vull'l llustre de ma casa
mes llhent que'l del Canonje,
que'l bon nom de ma propietat
ressalta ab tanta pureza
com del negre'l blanch resalta'

Transició

Enrich po' que un atach de gota! --
Ja ho veig, m'hi cap-fico massa...
¿Que sento que ab aixó
potré no podre' anar a Caldas...
No'm faria mala breta;

'm van tant be' aquellas aigas!

=

Escena 10^a

=

Dit. mossen Libori

=

Lib. Deu vos quart, don Nicanor.

Comp. Sou vos?

Lib. Que tal?

Comp. Ja ho veyeu.

Lib. Y sol al jardí qu'hi feu?

Comp. 'M distrech del mal humor.

Lib. Ay, ay? - Y donchs? - quin motiu? -

Comp. Quin motiu? No l'volguen sebre.

Elh. Donchs qu'es cohuent?

Comp. Abes que l'pebre.

Es un cas que no s'escriure!

Elh. Jesús!

Comp. Ma filla malvada,

ma alumna noble humillant,

la trich d'un ristic bergant

fins l'coll enamorada!

Elh. Com borraigo? - fins l'coll?...

Innuicament.

Aixó es molt serió!

Comp. Un aixó massa!...

Exepitja l'orgull de massa!...

To, vaja... m'tornare' foll!

Elh. Calma, Compte!

Comp. Com tenvila?

El. Pero una noya com ella,
tant jove, tant...

Comp. Quina estrella!

El. Potse' podreu persuadir-la.

Comp. Cah!

El. Cah? Las bonas rasons
sempre son bonas.

Comp. Criatura!

El. Parleuli ab calma y dulçura,
feuli quatre reflexions...

Comp. Si'l que li he dit no te fi...
si fa' horas qu'hi treballa...

No crech que cap papagallo
diga'l qu'hi arribat a' di'!

El. Vos li haureu parlat potse'.

ab duresa y forts reganyys,
y' l'cor té ressorts estranyys
que si s' saben toca' bé...

Comp. Just! En bon brich va' a' fe' llenya!...

To se' del que soch capàs
si'm puja la mosca al nas
y en irritarme s' empenya!

Repentinament molt

creuat.

-N' haig de fe' una com un cové!

Lli. Aixó vol calma. Un amor...

Comp.

Comentant a' perdre la

paciencia.

Si, que?...

Lli.

Ab templança.

Posens la ma' al cor.

"Les seus afanyos, - ella es jove, -
 sols sentintlos se compreenen;
 la sanch de la juventut
 s'inflama, y...

Comp.

cremat.

Si, turarut!

Eli Mes calma...

Comp.

Calma? No'm venen,
 ni'm tridria si'm venguessen...

transicio

- No se' que me'm dech pensa'
 que'm parli aixi un capella!

Eli.

Moltj irat.

Per Deu, Compte...

Comp.

Ni que'm olessen
 tots 'ls tresors de la terra

ma humiliació sofriria!
Jamay! ¿mon que diria?
Per en mi l'honor s'aferra,
noble he nascut, noble so',
seis que ningú m'ho desfassa,
y del bon nom de ma rassa
sare' sempre'l defenso'.

Li: Tant humil es donchs l'aymant
que així'l vostre nom ofusca?

Comp.

Ab gran orgull

Qui igualdat d'alcurmia busca
res vol que no siga gran.

Li: Bé, si... Mes si en bona lley
no troben tal conveniencia?

Comp.

Molt altiu

Sabreu qu'és ma descendencia

tan noble com la del rey.

Lli Bomba!

Comp.

Rapidament.

Com? que volen di?...

Ay, jöt toch! que potse us supla?

Ja'm carrega aquesta dupla!

Quant jo ho dich es qu'es així!

Lli:

Esfadantse.

Ara hi veig clà. "L vil orgull

que a'tot lo mal us inclina.

es sols lo que en vos domina;

qui odis sembra, odis recull;

pensant en vostra noblesa

no pensen en vostra filla...

Comp.

Irritat

Basta!

lli. Compte!

Comp. Això m'humilla!

Hasta vos?... ; Quina baixesa!

lli. Jo no puch may apoya'
una ignoble tirania
Soch sacerdot!

Comp. Ja ho sabia!

Per simple... Que bé m'està!

- D'aquí en-devant jo vos juro
que obraré ab mes diplomacia.

lli. A vos no vos falta audacia
per sorti' en bé del apuro.

Comp. M'insulten?... Semblant desori
ma vilis pe'l'cos escampa!

ab molt orgull

Soch el Compte de la Pampa!

Lli

Imitant la entonació

del Compt.

Donchs jo soch mossen Llibori!

Després de un moment

de pausa.

- Ja'm té' la superbia vostre
harta l'extrem indignat:

per cert que m'haveu donat
de cordura escassa mostre.

Comp. Ab la que trich'n trich prou.

Lli.

Empadat.

Aixó de la ratlla passa.

Quin orgull!

Comp

Orgull de rassa!

Y ara, donchs, que us be' de nou?

Lli

Exaltantse per

grau.

Basta ja'!... Per mes que'm pesia
us dich que us n' falta un bull!
Es avans que'l vostre orgull
la dignitat de la Iglesia.
Que soch sacerdot pensen
y que mereixo al afecte
mes miraments y respecte
de'ls qu'are aqui'm demostren.
Mes ja' llejeixo'l motiu
de tan grossa irreverencia
quan un vell sense conciencia
de nostres lleys aixis s'riu:
qui en ellas no tinga fe'
las iras del cel alcanza,
qui ab ellas no s'afiansa,

de Deu no n'espera ve;
 y qui per l'orgull portat
 s'exalta y no n'es atent,
 si per cas no es un dement,
 saben qu'es?... un condemnat.
 L'home que sens reflexió
 nostres lleys així abomina,
 ja ho saben, se l'esternia...
 hi per ell l'escomunió.

S'interna al castell.

Escena 11^a.

Compte molt compungit.

Mosca! Qui ha dit aquest home?
Recristo, quina endanada! --
No m'engresca la sonada! --
Potse ho haura dit per broma?

- Paua.

Per broma?.. Cah!... no pot se! --
aquella ven de viiagre --
Malehit siga'l poagre
que aixis sens forsas m'te!
Mes... al cap de vall, que hi dit?
Jo que'n tot soch just y recte
faltarli a n'ell el respecte? --
Ell es'l que s'ha eccedit!
Y que'm crema aixó! Mivien
que jo no se' lo que's creuen.
L'orgull en'ls altres veuen

y may s'adonan del seu!

Tenen 'l fetca de roca

y 'l cor mes di' qu' una bala;

en no dautlor per la para

ab ells ja saps lo que 't toca!

Escomunicat!... No, no!...

No 'm convé de cap manera!

Está vist... soch un pastera!...

Pensatius

Si li demanés perdo'?...--

Perdo'?... Pero jo aboixarme?--

Jo noble y ell trist plebeu?...

Jo compte y ell?... Valgam Deu!

Aixó acaba d'aplastarme!

Mes sent, escomunicat,

'l sé noble que 'm valdria?

Tot hom de mi fugiria
com se'n fugí d'mi apestat
I'ha vist situació mes emel?
Per perde' l'orgull salva
l'orgull mateix, humilla'!
Això es un cortich del cel!
M'hi prepassat! Qui hi haig de fe?
Ja ho veig? - ho haques vist avans!

Transició:

Ah, no, no: al ls capellans
es precis estarhi be'.

Apareix Nas de llama

coment.

Escena 12^a

=

Dit - Nas de l'Anna

=

Nas. Senyo'---

Comp. Que vols?

Nas. L' Marquesi

es a' las portas....

Comp. Ple' d'alegria.

Que dius?

Nas. Lo que us dich. La comitiva
ja passa 'l pont llevadis

Comp. De veras? Donchs como a' rebréla

Nas. Quins vestits duhen mes ricks

Les criats semblan uns prínceps. —
quant diferents de ls d'aquí!
Van tots brodats d'or y plata,
espuelas d'acer bruyit,
portan espasas lluhentas,
sombrens de castor fi.

Comp. El marqués té molta mona
y pot ferho.

Ma. Ja ho tinc vist

Comp.

Contrituíte

Jo no puch gasta' aqueix rumbó!
El se' pobre no es cap crim!
Pero en quant a' noble t' juro
que ho soch mes qu'ell.

Ma

Sera' aixís;

pero'l se' noble y ab quarts

trobo que fa' mes bonich.

Comp

Repentinament.

Pero jo a' n' aqui t' escolto
y' l' marquis ja deu se' a' dins ?
Ets molt ase, may m' avisas
mai Enderant, la culpa a' mi.

Escena XIII

Dits - L' Marquis, Leonardo, enats
del Marquis y del compte.

Mar.

Apareixent

Ta 't donas per mi fora ansia...
Aixis se rep a' un amic?

Comp. Cosme!

Mar. Nico Nicamor!

s'abrassan ab efusio:

Comp.

Després d'un moment.

Dispensam!

No ha estat descuit, t'ho previnich.

per Nos de llaura.

Ara aquet simple m'ho deya,
y venia tot seguit.

Mua altra abressada!

Mar-

abrassantse altre cop ab

lo compt.

Viniga!

Comp. Tants d'anys sens habermos vist!

I estàs bo', molt mes gras qu'antu,
 si apenas t'has envellit;
 si ets un jove! - Jo, al contrari,
 m' trobas molt estantís!

He passat tantas flatjerias
 que, noy, n'hi tringut un tip;
 a tu t'ha anat bé'l se' mudo,
 no puch dirho pas jo aixís.

Mar. Be, no recordem tristetas --

Com. Tens raho' - Ho fa' per mi!

Parlem de temps mes alegres,
 de quant eram molt petits --
 No saps que sempre m' brallabam
 jugant a baldusa?

Mar.

Recordant ab goig.

Si!

Y a bolit també?

Comp.

Y a balas?

Tu'n sabias molt.

Mar.

Tent'l modest

Mn xich.

Quins anys aquells mes felisos!

Comp. Anys... que per sempre han fugit!

Tentli festa

Y tu Leonardo? De veras

que t'has fet alt com un pi.

Si't semblas forsa al teu pare

y no tens po' a n'als perills

y com ell saps en la guerra

se' astut, y a' mes decidit,

ja farai prou -- perque't juro

que com ell -- n'hi han hagut mil.

Mar. Vaja, contesta, Leonardo...

no senti lo que l' senyo' t' diu?

Leo.

Ditret

Gracias.

Mar.

Empadat.

Com, gracias? ... Que t's bleida'

Volent dissimula'.

Esta' mitj' avergonyit.

Com. Tant gran y darsen vergonya?

L' home may te de' se' aixis!

Mar. Aixó es la primera entrada,

despres ja fa' l' cap mes viu;

encara que no ho estranyis

de veurel tant encorjít:

te' una tristesa que l' mata,

ha jégut un mes y mitj'...

Ja me n'ha dat de disgustos.
aqui hont te'l veus!

Comi.

Ay, jöt flich!

Mar.

confidenciamant.

Vols que t'ho digui ab franquess?
Cosas de mossas.

Comi.

ab interí

Ah, si?

Mar. S'entusiasmen s'enamorani
al pint perden 'l sentit:
unas galletas rosadas,
uns ulls negres o' espresius,
unas mans flonjas o' blancas,
unas dents, saps? de marfil,
uns llavis vermells o' monos,
uns pens que vejin petit

desseguida me'ls transforman
 y'ls posan... com may has vist,
 sens compendra que son nobles,
 qu'han de mira' al esculli
 a'la que ha de se' sa esposa,
 que com ells en pergamins
 vegi escrita la noblesa
 de'ls seus descendents antics.

Quin...

Ab vivien

Noy, confrontem en ideas;
 es lo que jo sempre dich.

Leu.

Ab gran sentiment.

Jo estimo, pare, y ai estimo,
 perque' mi'heu de fe' pati?

Mar.

exemat.

Que no sentis com descapdella?

No'l coneixes, ja t'ho he dit.

Lev.

sempre apassionadament.

Perquè haig de veure marçidas
las il·lusions d'un cor trist,

d'un cor que viu de esperansas
y que sols estimant viu?

Cony. Ja nis podem da' las mans, Cosme,
també'm passa un cas aixis.

Aquella ximple, la Elena,

ni' entens? -- la noya null di,

la trich també enamorada

fuis al coll, y l'compromis,

es que l'bordegas qu'estima

ni' es noble, ni té pistruich.

L' d'nie' encara no'm tenta,

però la noblesa ... Vireh,

com pots pensa, fet un toro
al veure desdora' l' brill
de nostre preclara alumnia,
enveja de...

Mar. Y di huen fills!

Si no mes donau tractors!

Com. Home y tal; digamho a mi

Mar. Per ço' l' meu li tret de casa

per ço' ara a' la teva nuich

per mira' si' l' puch distreure

d'aquest afany malelut

que' l' té' no se' de quin modo...

Miratel, veus? -- Sempre aixis!

Leonardo e' u' aquet mo-

ment esta' ab' ls braços

enverhuats y' l' cap baix,

Demonstrant molta tristes-
sa y abatiment.

Con. Ja es una pena!

Mar. Que m'crema
quant t' veig tant motjo y trist!

Fentlo aixeca'

Aixeca' el cap, espavilat,
no fassis l'estamordit.

Con. Y ara hi penso? Nas de llama,
la noya no es pas aqui?
Fes que vinga desseguida.

ap. al Marquis.

Potsé' ella t' distrega un xich.
Digas a mossen Libori
que vinga també!

Mar.

Qui dius?

Com. L'apella' del castell.

Mar.

Puent.

L'amo potse' voldrai dir.

Com. Bens raho': ell 'ns governa,

y no 'l disgustis!... N'estich! -

Si no fos per certas miras

y perque 'ls temps non aixeis

y 'l descans de la nostre anima

'ns ho exigeix, moy, 't dich

que jo fora l'amo, o' -

Mar.

rapidament.

Calla,

que ve'!

Comy.

Ab interis

No' no ha pas sentit?

=

Escena 14

Dits - Elena, Mossen Libori.

Eli. Deu vos quart, nobles varons...
A vostres ordres humil...

Com. A qui't presento a' ma filla
y al sempre caritatiu
mossen Libori.

Mar.

Inclinants.

Celebro...

Com.

ap. al Marquis.

Pagant jo, s'entent.

Mar.

ap. al Compt.

Be' si!

Eli

Muelmantr-

Senyo' Marques.

Lev.

Ser Elena. ap-

Es molt guapa!

Com. Tu, naya, acostat un xich.

Saluda a'ls senyors... Que t' sembla?

Mar. Maca.

Com. Se'm retira a' mi.

Mar. ¿El nom teu, hermosa?

Ela.

Elena.

servidora.

Com. volent fe' la amfja

mialla.

Com.

ap- a' Elena.

Aixis, sorrin!

Mor.

Ab tristera.

¿I nom de la dona!

Com.

Vaja.

be, per ço no t'posis trist!

Mor.

Tu, Leandro, vivia.

Comp.

Acostat.

Mor.

Encarant a Leandro ab

Elena.

Mira'tela be, qu'hi dius?

Ele.

ap-

La cara'm cau de vergonya.

Leo.

Es un angel, mes. - jo trich

per un altre angel, oh, pare!

l'cor malalt y ferit.

Ele.

Per un altre ayuant jo'm moro

y lo men cor trich captiu.

Lea. Respecto las vostres penas.

Ele. Y jo lo vostre afany trist.

Lea. Esbelta es la castellana

Ele. L'guerrero n'es gentil

mar. *enfurimat.*

Basta!

Comp. Just, no ho volem sobre!

Ovidarlos es precis!

Ele. *ab gran resolucio*

May!

Lea.

id

May!

Com.

Aixo' es compte nostre.

Li.

ab energiá accent.

Y compte seva: es un crim -

forsa' l' seu cor!

Lev.

apretant ab efusio la

ma de Mossen Elibori

Oh! mil gracias!

Comp.

ap. al marquis

Ja hi posa dita, heu sentit?

Elh.

al Compte y al marquis

Obreu com millo' us convinga,
mes si conciencia tenui,
ella us dirá, consultantla,
si es just vostre procedi'!

Comp.

ab to' insecretiu

Mossen Elibori!

Elh.

Aixo' m mana

'l deber, y aixó ara' ns dich.

Gira la capatlla y sen'

ara'

Comj.

Ab ira.

Que no t subleva això, home?

Mar. Quiu genit te'!

Com.

Genit dius?

Ni ho se'l qu'es... Y haig d'aguantarlo

y ferli 'l paper annis

Mar. 'L nostres avis tenian

unas cosas!

Comj.

Ja ho pots di'!

Mar. Deixal corre, que s'esbravi'!

Bueno, y donchs qu'anem a' dius?

Comj. Vaja, anem. En nús de llama?

Mar.

Parlen.

Comj.

Acostat aquí.

ap. a Mar-

Acompanyals a'ls seus quartos.

Ja està tot com jo te he dit?

Mar. Tot a punt de solfa.

Com.

Bueno.

El Marqués, Leonardo, Mar
de Llaura y criats s'internen
al castell. Elena també ana
ba a ferho, y el Compte la deté
dientli:

Tu noya, esperat un aich.

Escena 15

El Compte, Elena

Ele. Que manen?

Com. Aquet te toca.
o ell o' cap, sents? Ja l'has vist,
molt curro, molt bon guerrero,
y ls seus blasons molt antics.

Ele. Plorant.
Pero si l seu cor no es lliure
si l meu tempsoch lliure l tuich.

Com. O ell o monja ... decideixte!

Ele. Aixó primé!

Com. Com? Qu'has dit?

Has de se d'ell a la forsa
l'ho juro!

Ele. Primé mori!

La voluntat sols es una:
p' un altre aquesta la tuich!

Escena 16.

1° Compte - Aleix.

Ale.

Ab una carta a la me

Senyo' Compte.

Com.

Qu' es això?

Ale. Una carta.

Com.

Y a' bon' hora!

Qui l' ha portada?

Ale.

Oh! Ja es fora.

Com. Animal! Responme a' to'.

Tot junt la pregunta ajuntó
i pertorbas y i confons.
y sense solta m' respous
no escoltant lo que i pregunta.

Ale.

muy avergonyat.

Oh, be, si... ja ho veig, ... es clar...
te raho... pero jo m' creya...

Com.

Ja tornas ab la talera
de respondre y no escolta'.
Home, escolta'!

Ale.

Bueno, si:

aixó ray..

Comys.

Impacient.

Psit!...

af.

Ja m' afarta'!

Qui t'ha dat aquesta carta?

ale. Un jove molt guapo y fi:

Portaba un vestit tot d'or.

Com. Si no t'ho preguntó.

ale. Ah, be!...

Com. Y qui era?

ale. Ah! Això no ho sé:

Com. Animal.

ale. Be, si... es favor...

Com. Ves, vesten del meu devant

perque'm fas fret y caló'

fastich, vomit, y púdo'

ale.

ap.

Caló' y fastich... Ah, si, y tant!

Despres qu' un tot s'hi escarrasse

per sorti nullo' del pas...

Com.

Cremat.

Quita, encara no te'n vas?

ale. Ah! be' si---

ap.

Vaja, 'n fa' massa.

de'n va'

=

Escena 17.

=

L' Complot.

=

Veint l'orni y tot aimplejant
mingu' com ell se la campà.

Obrint la carta y lleguint.

"Amich Compte de la Pampa."

Ab goig.

Quin titol mes retumbant!

Per lo contingut de

la carta.

Hola! Be! Aixó m'interesa!

Lleguint

"Enich un fill, noble y rich es,
ja passa de 'ls vintitres
y te' en casarse gran presa.
Las prendar de vostre filla
me 'l tenen com ensopit
y en la taula, y en 'l llit
y fins quant fem la manilla
algun vespre ab 'ls companys,

no deixa de anspira'

y 'l nom d'ella pronuncia'
entre mil gemeschs estranyes. "

Representant.

Si que hi esta' beu' esfonsat'

Segueix

"En virtut de lo que us dich
y sent com son un amic
d' il-lo-tempore, he pensat
un vostre alumnia honrosa
ab la meua que molt brilla,
si us ve' be' que vostre filla
del meu heren siga esposa.
Si a' tal honor accedin
contesteune desseguida
que 'l noy, si be' ple' de vida,

no te sosego ni viui.
Lo baro' del Martell-gros -

senec sabe' lo que li para

d'alegría.

No somio pas? ... No... eah!...

La carta ho canta ben clá!

Escullirem... Ja'n tuch dos!

Avuy la cosa va' grassa!

La sort dins de casa ha entrat

dos pretendents! - S'ha salvat

lo meu noble orgull de rassa!

entra' el castell.

Escena 18^a

Elena

Deu meu! - Quina mala sort!
 Tot per l'orgull, per l'egoisme
 del seu nom! - En un abisme
 suspesa'm té aqueix amor!
 Y es en va, per mes que'm mati
 no cediré poch ni gents:
 se' quins son els seus intents
 e' impossible es que'ls acati.

Deixantse caure so-
 bre del banc.

Ah! pare, tu vols que'm mori
 d'amargura y d'anyoransa!
 Trinch encara mia esperansa
 y aquesta es... mossen Libori!

Escena 19

=

Dita - Leonardo, pensatiu: després Mas de Llana.

=

Leo. Estima' senti' ls compassos
del cor que va' bategant
se' favorecent qymant
obri a' sa fortuna' ls brassos,
y... se' fura tot, per l'orgull
d' una noblesa il-lusoria!...
Y això es vida? y això es glorià?
Això 'l qu' es ... dirho no vull!

se sent tocar l'loch d'

animas en una iglésia

Urgent.

Mas.

Precipitadamente

Lloch d'anuncias: es l' hora
de la cita.

Desapareix

Ehe.

Ab desconsol.

Quanta pena!

=

Escena 20

=

Elena - Leonardo

=

Lev.

admirantse d' Elena

Ah!

El.

espantada.

Que sento?

Lev.

Reconeixentl.

Vos... Elena?

Ele.

op.

Quin compromís!...

alt.

Mes...

Lev.

ab respecte.

Senyora...

Ele

ab afectació

Permeteu-me que'm retiri...

Lev.

Us causo odi?

Ele.

Disbarat!

Si vos sou un desditat,

com volen que ab odi os miri?

Lev. Us comparench, es obra' ab mudo:
es de nit, sola... be feu.

Doi que sufriren, ja's veu,
simpatisan desseguida.

Elc.

anantreu

Es cert.

Lev.

De repent.

Escoltemme avans.

Una idea...

Elc. L temps avansa... -

Lev. Perque no fem una alianca
contra'ls nostres dos tirants?

Elc. Una alianca?... Ja esta' dit!

Lev. Ells s'empenyau en mirnos

y en pena eterna sumirnos
mirant sols lo seu profit:

donchs coalhiguemnos tots dos
y pe'l cel, o per l'esplay,
jurem no enllasarnos may.

Els. Molt ben pensat! -- Aixís for! --

apareix Alfredo y Mari de

llama

Lev. Així al treurens del apuro
foras dara' al nostre amor.
M'ho jureu de tot bon corⁿ

Els. Leonardo, si; jo us ho juro!

=
Escena 21
=

Dits - Alfredo - Mar de l'Amia

al.

adelauntant-

"Falsa, indigne, criminal!"

Ele.

com atornada.

Alfredo!

al.

Dona perjura!

Ele.

ab fora.

No soch culpable, t'ho jura
lo meu cor sempre lleal.

ajonellant-

alf Aixecat, vil!

Lev.

No es culpable

Nar.

ap. neguitoi

Si' qui' estich ben compromés!

alf.

Fora de li'

Ab vos, no hi null sebre res
sent com son un miserable!

Nas.

ap.

Ay Nas de llanna, com suas!

alf. Cobart!

sev.

Mia altre andanada?

Qui m'ho ha dit mia vegada
may m'ho ha tomat a' di duas.

Evreyu l'espasa!

Ele.

Ynterposants.

Que feu?

Es meva houva compromesa...

sev. Tombé trich la méva ofesa!

Ele.

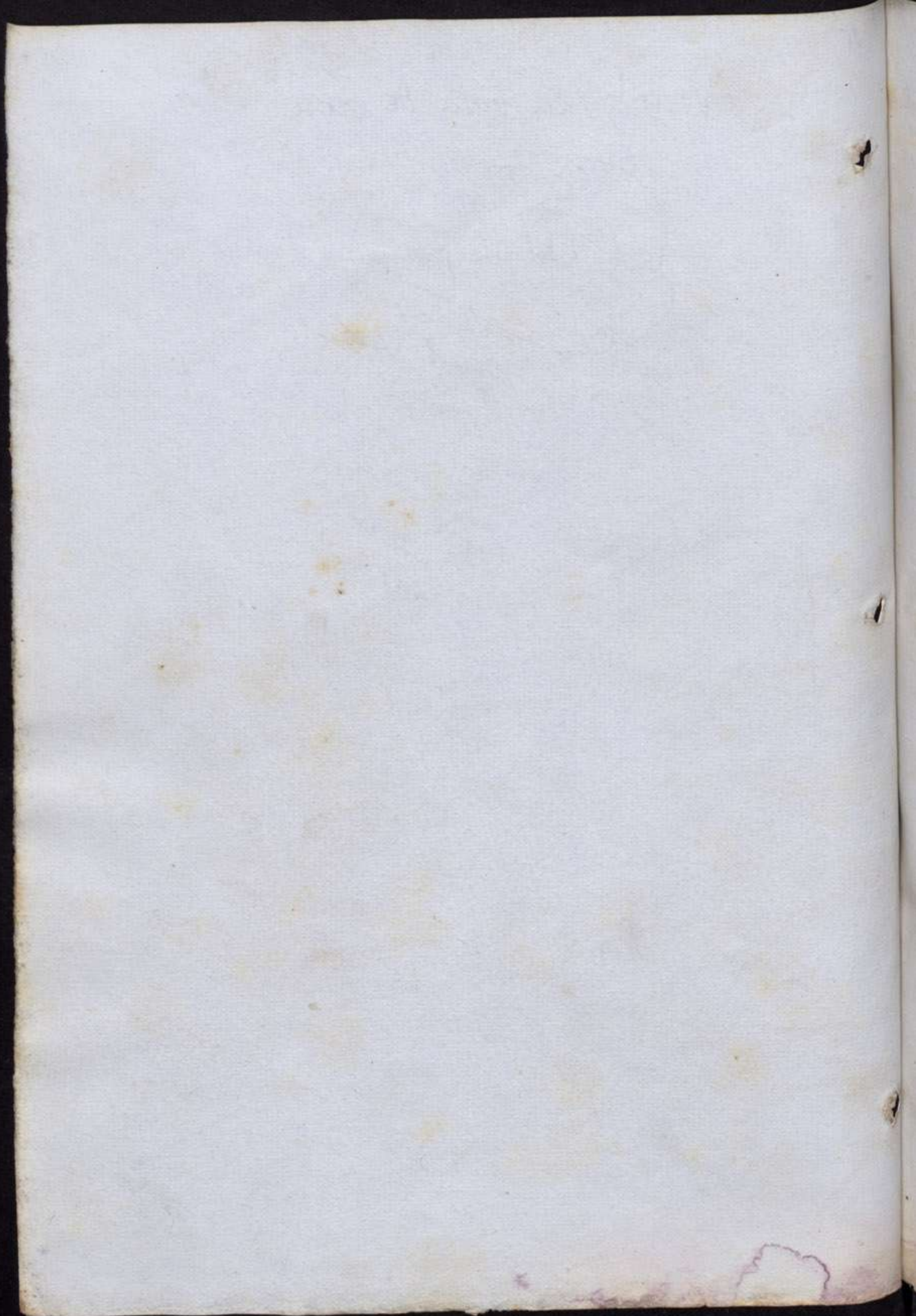
Deixants e caure en ls

brats de Nas de llanna.

cuado.

Jesus!... La bola de neu!

Fi del acte premier.

de
comproment

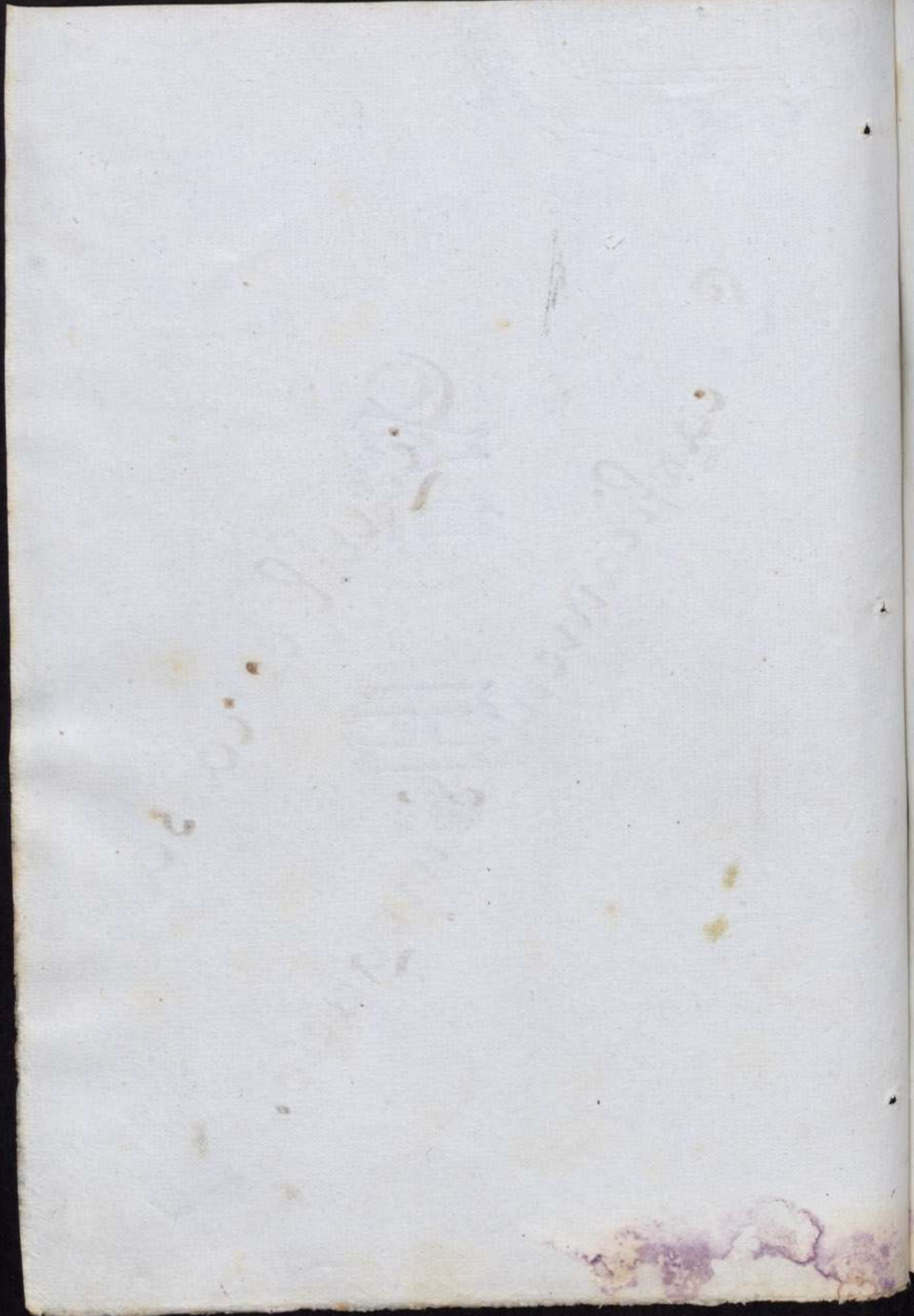
Acte segon

Oignil de iassa

o signa

de
m
queto.

- 1874 -

Acte segon

Cambra del Castell del Compte de forma
 octogonal. A dreta y esquerra varies portas que
 comunican a las habitaciones interiores. Del fondo
 tres finestrals gotichs; el del mitj mes gran que
 els altres dos. Trofens y armari per tot. Es de
 mit.

Escena 1^a

=

Elena - Mas de llama

=

Nai. S'ich franch, vaja, m'hi espantat;
al veiver que s' disputaban,
que las espasas brillavan
y que al fi, s'han encenhat...

Ede. Jo sols per la honra meua
he temut.

Nai. Oh! Que m' direu?
Jo m'hi encomenat a' Deu
y a' la Verge de la Gleba,
fins a' tots als sants y santas

de la cor celestial.

To crech qu' estare' malalt.

Ede. Deu meu, quantas penas, quantas
mes l'has convertut al fi?

Na. Crech haverlo convertut.

Que no pensen qu' es poch tortut?

Ja us dich que m' ha fet pati'

Mes com se' expresarme ab nuda

y trich patia, s' escan

que al punt de l' home mes bran

l' convertut desequida.

De pe' a' pa' li he contat

l' fet, tal com ha succehit,

m' ha escoltat ... fins s' ha enterrat,

y l' qu' es mes ... fins ha plovat;

- Na de llanna, ab ven molt trista

mi ha dit després d'un moment:
he perdut l'enteniment
quant prop d'un altre l'he vista;
he cegat, com cego s'troba
aquell qu'estima ab vehemencia
y com falsa la innocencia
del angel que l'cor li roba.

Pobre Elena, l'he ultrajada!
-ha dit arrencant un plor.-
he dustrat del seu honor
y de sa paraula honorada!
Després ha fet un jemech,
després... no se' que s'ha dit,
ha quedat com ensopit
y ha dexat una' un verrech.

Eh. Altre cops mon cor s'anima

Nar. Motius bons per ferho te',
que avuy he comprés ben bé
que Alfredo 'ns vol y 'ns estima.

Ele. En un mar de duples nédo...
Y t'ha promés que vindria
aquest vespre?

No. Jo ho diria!
Ab deliri!

Ele. Sobre Alfredo!
Com podre' jo may pagar-te
els serveys qu'ave tu'm fais?
Serveixme aixi y no tuidras,
t'ho juro, de que queixarte.

Nar. Voleu calla'?... Aixó no es res!
Qui vol fe' bé, en ferlo pensa,
jo no vull cap recompensa,

us estimo y soch després
Pero retirems d'aquí
perque ai'l gueto venia
qui sab si sospitaria --

Ela. Y ell que te' aquell nas tant fi'
- Ah, escolta, tu: a' quin hora
viidra' l' Alfredo?

Nar. Es veritat.

A las deu haven quedat.

Ela. Si? Donchs ja son a' la vora.

Nar. Al punit que toquin, saber? --

Ela. Estare' ja previnguda.

Se'n va' dreta

Nar.

sol.

Jo't toch, ja es ben resohida!

Bueno donchs: hasta las deu.

se'n va per un altre porta
de la dreta.

Escena 2

Marques - Leonardo: apareixen per la esquerra

Mar. Sabs noy, que ja'm tens cremat?

Leo. Donchs perque vos voleu ara...

Mar. Perque 'l fill deu creure 'l pare.

Leo. Si estich cego, enamorat.

Mar. Estich ja tip de sentirte
sempre ab aquesta causo';
he dit no, y sera' que no;

ja ves mes trich que advertite.
Bunyol! L' fill d' un marquès
casarse ab ma...

Leo.

Be, si;

pero ella m' agrada a' mi.

Ma. Donchs a' mi no, ho tens entès?

L' rich llustre de ma casa

per' l' fanch aqui arrastarlo!

Leo. No entench perque haig d' enfangarlo

ma. Molt sencill: perque ets un ase.

Leo. Veig que no hi feu cap embut.

Ma. Tos noble al menios.

Leo.

Que hi fa?

En cambi te' l' cor ben sa

Ma.

cremat.

senyal que gasta salut.

64
No'm parlem mes, vaja, fora'

Lev.

ap

Malviatje la noblesa'

mar. No has de murte a cap pagesa;

Et pertoca una senyora.

Lev. Qui la vulgui que s'hi casi,

jo haig de porta'l gep, y null
no se' jugant de l'orgull

d'un pare arisch y tenassi.

mar. Desvergonyit'

Lev.

Home, es met'

mar. Tant poch respecte al teu pare?

No se' com aqui la cara

no't desfaij jo d'un bolet'

Lev. L'inclinacio' no's deu torse:

mes vos com a' pare meu

torsant mon intent, volen
fe' ara ab mi un obús de forsa
Com jo soch l'interesat
jo haig d'eleji la mullé:
es milló viure solté
que a' la forsa enmaridat;
la raho d'aixó s'explica;
y despres de vell se sap
que jo haig de se' al fi y al cap
qui carregui ab la borrica;
quant la dona concebeix
que 'l seu home no l'estima,
res per venjarse escatime,
y aixó a' n'a' mi m'estremeix;
vull fuji del cas probable
en que per odi o despit

65

pinga veurem convertit
en editor responsable.

Ma.

ap.

Cari, cari, te raho!
Pero, qu'hi fa' que la tinga?
Encara que no hi conviuga
ell fara' el que anam jo.

alt.

Corrent: la filla del Compte
es digne, honrada, discreta...

Sec.

Interrumpitlo rasi

donent.

Hermosa, esbelta y ben feta...
pero a mi no'm surt a compte.

Mar.

Premat.

Donchs a mi m'hi sortira:

Lev. Caserhi si ho creyer just.

Mar. No tens ni tindrás may gust.

Tot jove si qu'ho faria.

Quin jovent 'l jovent d'ara!

Lev. A n'aquí trobo 'l perill:

en pensa' o creure que 'l fill

te 'ls mateixos ulls del pare.

Mar. Tu 'l que tens molta palica:

deixat d'ulls y bestiesas

de perills y de 'estranyesas

que aixó ja en historia pica.

ab energia

Has de casarhi!

Lev.

Impacientant e.

Endevant!

No potré; no fa' per mi.

la que de nits al jardí
admet citas d'un aymant

mar. Y això t'admira?

Leo. Peden!

No vull reculli las deixas...

mar. Sabatè! Que poch coneixas
las costumus del sigle teu!

Això fa noble.

Leo. ¿Da citas?

mar. Si just, y a mes a la nit.

Leo. Be, vaja; airenheren al llet...

mar. Calla bunyol: ja m'irritas!

Perque m'vaig casa' ab ta mare?

Per las citas que m'daba ella

totas las nits sent donzella...

Ab goig ho recorde encara!

Leo. Bé, pero vos l'estimavan
y ella us estimava a' vos;
la bejavan al jai di, ditcos
en sos brasiis reposavan...
Pero existeix comparansa
entre vostre amor y el meu?

Mua. I triumpo sera' teu
si tens valor, fe' y confiança

Leo. Enich d'aixo necessitat?

Dech disputarla? ... tampoch.

Aixo' estaria en son lloch
si esteis d'ella enamorat.

Lu'es quedi ella ab l'aymant sen
y ab ell mil ditcas disputi:

no crech que sen cor disputi

mentres seny me donga Deu.

Tos que citas heu tingut
 sola un arbre, en jardí,
 volen ara ferme a mi
 tant manso o be' tan llanüt?

mar. Quant la doncella es honrada
 sab guarda' l' seu nom per ço.

Leo. Pero hi cau algun petó
 quant no hi cau una abraçada;
 la nit ab son tipit vel
 cubreix sempre aqueix peccat,
 y l' honor queda salvat
 y ella l' guarda sens recel.
 Per mi jo vull ab empenyo
 un cor verje, candoros,
 y sols puch creurem ditxos
 sentme jo d' ell l' iurich d' empenyo;

qui no obri aixis, dirvos puch
que no es mes tou una esponja...
voldriau vos una honja
qu' un altre ha xuclat 'l such?

Muar.

Rapidament a' Leonor.

L' Compte, ve', dissimula.

^{ap.}
Ve raho', pobre xicot!

Escena 3ra.

Dita. L' Compte, esquerra.

Com.

Abismat

Això m'he de dir a'n' al sot!

Lev.

ap.

Sera' sa insistencia nula!

Com.

Adonante del Marquis

y Leonardo.

Ah! sou vosaltres?

Mar.

Que't passa?

Com.

Cosme, no haguera cregut
jamay que fos tant petit
defensa' l'orgull de rassa.

La lluyta que jo sostinc
no es pas per las forsas mevas.

Mar. Mes grans que las penas tevas
son las que passo y tinc.

Com.

No pot se'

Mar.

E' ho sembla a tu.

No tot en el mon son flors:

en torments y sinsabors

no m' avantaje ningú.

Aquet buiyol que aqui veus

tant mohco, trist y apocat

dos cops ja s'ha enamorat,

pero sensa cap ni peus.

El primie' cop per la filla

del Baro' de Sant. Crispi:

Com. Y no hi vares consenti'?

Si qu' ara aixó m' maravilla.

mar.

Després d' una pausa curta.

No dirai aixó si t' dich,

- si be t' dirho m' apesara,

qu' era t' tal baro' del pare

l' mes mortal enemich.

Com. Ja enterch.

ma. Escolta ma historia

d' infamias y de vilesas

que truch una a' una impresas
y ficas en la memoria.

En un castell de la manxa
vivia, com rey d' alli.

l' Baró de san Crispi,

home rich, gros, ple' de pauca;

era seuyó de grans terras

y de sis castells feudals

y ab poderosos rivals

constantment estava en guerra;

no tenia fe' ni lley

y l' odiaba mitj castella

y era tant pujant sa estrella
que fins feya sombra 'l rey;
als tributs a' n'als vasalls
sens pietat 'ls arruinava
y de tras d'aixo 'ls tractaba
pitjo' que a' n'als seus caballs.
Aixo solsament t'ho dich
perque tu no estranyis ara
que un home aixis fos del pare
'l mes constant enemich.

Com. Qui jo? No estranyo pas.

Mes la enemistat aqueixa,
digam tu, de que va' neixa?

Mar. Si m' escoltas ho sabras

'l meu cor de rabia bufa

al pensa' 'l motiu!

Com.

Perque?

70

ma.

Tot va provenir... de ve:

de juga un dia a' baldusa!

Entusiasmats en dit joch

jo no se' que va sucubir

quant diu 'l de Sant Crispi

a' n' al pare. "Tam y toeh.

"Ben perdut" No, que jo quanjo
esclama 'l pare. - Soeh jo,

respon cremat 'l Baro.

- Que aixis mentiu, no ho estranyo,

contesta 'l pare ab furor

Comensan a' disputa'

y al fi varen acaba'

en un desafio a' mort.

Com.

Devant un brinco de la cor-

Bomba' lixió de desafiarse'

mas. Jo' t' dirie.. sabi'?... 'ls padrins

viven se' astuts y ladins

y la cosa va' arreglar-se.

Desde llavors, ja' ho pots creure,

son odi' no t'niquie' mida,

y may mes en mort ni en vida

s'han soltament pogut veure.

L'baro' prou ne va' di

del pare, pero a' un neei

se' l' deu pagar' ab' l' despreci',

y' l' meu pare ho va' fe' aixi' ;

home' l' pare de pujansa

de' ls seus alarts se burlaba,

y' l' altre en secret tramaba

contra ell traydora venjansa.
 No li vol falta' veuio'
 a' qui en teixir-la s'afana...
 Jo tenia una jermana...

Comy. Si, home: la Concepcio'.

Mar. Era un angel de pureza,
 I para l' idolatraba,
 y tot lo mon ponderaba
 sa discrecio' y sa bellesa
 Sant Crispi va' pensa' en ella
 per porta' a' cap sa venjansa,
 y ple' son cor de frisanse
 veient-la tant pura y bella,
 valenta de nu criat ~~d'ella~~ vell
 un dia sense clemencia
 sabent del pare l' ausencia

va' robarla del Castell.

Com.

Ab intenc.

Y despres? M salta'l cor!

mar. Aquella anima envilida,

va' respectarli la vida

mes... no va' ferho ab l'honor!

Fou tant avos el torment

qu'aixó a'n al pare causa'

qu'els dos dias s'aloça'

y mori del sentiment.

En son deliri m digue'

- "Fill meu, l'honor ho demana.

venja a' ta pobre germana!

Com. Y tu al punt ho vares fe'?

mar. Si. compte, sens dilacio'!

Delirant pli de prisansa

vaig cifrar en la ventjansa
 ma única aspiració.

Com. Ja't dich que'l de Sant Crispi
 malas trastadas tenia!

Jo a'mi home així'l penjaré!

Ma. Donchs no's va veure de mi.

Per veure ve'si'l'atrapas

dens toca'totas las teclas,

vaig dirme jo; com t'ho arreglas

per fertel caure a' las grapas?

Per medita'millo'l plan

dos dias sol vaig estarme

y'l plan qu'així vaig brassarme

tuigué'l'exit mes brillant.

Dispressat de caputxi

me'ci pujo a'si al sen Castell

y al punt en la cambra d'ell
un patje m va intruduhí;
sols 'ls dos, ell se m' atansa
abatut y ab debit pas,
mes jo treyentme 'l dispas
ansios de sauch y venfansa,
mos ulls centellas llensant,
a' sobre d'ell vaig tirar-me
ell no va' pogue' aturar-me
y caigue' a terra rodant!
Dura lluyta!

Com. 'M causa humor!

Ma. Mes lo fat si fou fatal
moments despres mon penyal
penetraba dins son cor!

Leo.

Humorist.

Y aixis 'ls nobles obreu?

Ma. Quant la veu de l'houa ho mana,
y l'houa de ma germana
impulsaba lo bras meu.

Com.

Després d'un moment
de pausa al to senti-
mental.

'L cabell se m'estarrufa,
Marques, al considera

que a' tals erius pugua porta
l'ignocent joch de baldusa!

ma. Ja dihuen bé que 'l joch es
fent de llagrimsas.

Com.

Tristat!

Un altre moment de pausa

De prompte 'l Marques

tomant a pendre la paraula

dui :

Mar. Douchs com te deya, aquest gat
que no atina may en res,
va veure un dia la filla
del baro de Sant Crispi.
que's fe'l que't juga servi
de tots ls seus bens pubilla -
y com un amiple, piteo
com un asa s' enamora
d'ella

Lev.

Interrumpintlo.

Qu'es encantadora
segons publica opinio.

Mar.

crues

Corrent; mes vas festejarla,

entregantli ton cor franch
quan hi havia un viu de sauch.

Lev. Per ço vaig abandonarla,
No esteu de mi prou content?

Ma. Després de sufri y prega
y consumirne y mira
que l'anon no n'haques esment.

Lev. Vaig deixarla o no?

Ma. Ja ho se'.

Que t'creus que vull rebairarte?

Allavors tu vas portarte

com a fill y cavallé;

pero ab la d'ara... M'altera

al considera' ls agravis

que m'fas a mi y als teus avis!

Tingue d'aquí! -- Una cambra!

Mua mossa sense pares,
sola en el mon, -- no ho sufreixo!

Lev. Donchs per ço la reculleixo.

Mas

Creuat.

Es a di que tu l'amparas?

Lev. Res importa al meu amor
que siga filla del poble i
ja' de' que de nom no es noble
pero en canibi ho es de cor.

Com. Noy, jo crech qu'ets un baboya
i be' un cap vert o' un trouera!

Jot-toch! Per mia cambra
desprecia' a la meua noya?

Quin ull de sardnia tens!

Resolte, y que prompte o' fassias
perque a la noya, a' Deu gracias,

no li faltan pretendens.

L' Baró del Martell-gros
per el seu fill me la demana.

Lev.

ap.

En el que tens es molta gana!

alt.

Deuli, y el pren ditxos.

Lo qu'he dit avans, sostinich,
y en fi, siga o no ab noblesa,
jo no vull cap mes promesa
perque ab mia prou 'n tinich.

se'n va per la esquerra

resolut.

mar.

Ab rabi

Oh Compte semblant burro
sobr' el meu nom no cauva!

de n va' també esquerra.

Corn.

sol.

Cosme t'planyo' - Ara a'mira'
si pesco 'l fill del Baro'!

Desapareix dret.

Escena 4^a.

Mossen Llibori, per la esquerra.

Quins tres nobles, o' quins dos
perque 'l joves no es com ells
tant mesqui, tant... Vaja uns vells!

Miren qu' això es fastigos! -

Pobres aicots! - Obligarlos

a' forsa' sa' inclinació

comprenci que deu se pitjo

mil vegadas que matarlos.

Pobre Elena! ... D' un vell raro

ets' el juguet, mes que hi fa'?

Jo vigila, y no tindrà

exit son desitj avaro.

No faltaba mes! ay, ay?

Per un orgull de par- viure

vole' tenasment fe' viure

l' cov en perpetuo esglay!

No sera'! - Bo! ... No pot se'

per mes que' l' seu dret reclamini!

Per destorba' lo qu' ells tramin

ja' esta al aquait l'esperare!

Escena 5^a

Dit. L'Compte - Elena - per la dret.

Ele.

Dentre

Socorro!

Lli.

Ah! L'crit aquet
m'sembra d'ella!

Ele.

Sortint estirada

Socorro!

Comq

Ab un basto!

Ja que no vols veure a morro.
potse' veurais a' galet.

Li.

adelantarse.

Compte!

Com.

sorpres al veure'l

expelle'

Bo!

Éle.

ab alegría y acortanti.

Mossen Libori!

Com. Ah, sou vos? -

ap.

Li ben negada!

Li Perque tenui la ma' alsada
A que ve' semblant desori?

Com.

ap. avergonzit

Ja'm veig escomunicat!

Ara si que no'm perdona

alt.

Perque' la noya...

Li:

Interrumpit

No's dona

ha complaura 'u de bon grat.

Com:

ap. ab rabiá

Qu' hagi d' humillar-me aixis
a' casa meva!

alt.

Veuven...

jo us contare'...

Li:

No ho conteu;

no vull saberho.

Com:

Es precis!

Com s'entent? Vull sincerame

dels meus actes.

Eli

Si es en va!

Porteu un bastó a la mà,

potse' a falta d'alguna arma,

y ab oïdeman fiero, irat,

com els que van vola' a Troya

correu detras de la noya

moqut per un intent malvat!

Com. Mosen Liburi!

Eli:

Aixó he dit

y aixó us sostrich a la cara.

Com. Endevant.

Eli:

Sou un mal pare,

no hi teniu res aquí'l pit.

Com. Pero, home, per Deu, veniu...

escolten.

^{ap.}
Es qu'ell las clava'

^{alt.}

Com que jo vrich de sanch blava

Lli Sanch negra al cor hi teniu.

Com En cas vermella.

Lli: Qui vos?

^{ap.}

Ab son orgull ja m'afarta.

Com. Avuy m'ha escrit una carta
el baró del Martell-gros,

y en ella m'heu dit que el seu fill
esta fet, pobre, un baboya

per l'amor que deu a la noya i
com que soch esclau del brill

y del bon nom de ma nassa,

he dit a' m' aquesta : - 'Ee',
 llegeix això, y si pot se'
 resolta al punt, que el temps passa.
 La fama del Baró es gran
 y el noy es un bon partit."
 Crech que ab bons modors li he dit?
 Donchs, ella groga y plorant,
 m'ha contestat desseguida
 ab un to' fora de to,
 repetint mil cops que jo
 volia matarla en vida;
 y despres, la gata maula,
 ha auyadit de rabia encesa,
 que ja estava compromesa,
 que ja habia dat paraula,
 ab tal desvergonyiment

que no trobantme de filis
m'ha fet exalta' la arlis
y he perdut l'enteniment.

Elh. Jo crech que l'home perdut
desde l'punt que varen neixe

Com.

ap.

Endevant! Orígat aqueixa!
Ell que diga-- y tu -- cuent!

alt.

Es di' qu' un pare no pot?...

Elh. Pot si, quant tenint enteri
obra ab justicia y senderi,
no quant es un tabalot.

Com. Gracias pe' l' favor que m' feu!

Elh. L' divorsho m' apesara
pero crech qu' us tracto encara

80
milló del que mereixen.

Com.

Casi no podentse con-

teni.

Mossen Llibori!

ap. y continúate.

Revell...!

Ah, si no fos per la pó
que t'ich de la escomunió
prou saltaba del castell.

alt a Elena.

Ja veus que m'haig de senti
per tu, mossa mal creyenta;
ja'n pots esta' ben contenta;
ja't dich jo que'm fas llubi!
La gata moixa' cone calla'

Li: Y fa' bé, calla' li toca.

Com. Va' un quart que la seva boca
l'ensaba poch y meballa.

Burlantse d'Elena.

Teste la victima '--- aja'!

Elena plora.

Plora! - Mi aiquet mes encara!

Li. Basta, Compte.

Com. So' l seu pare!

Li. L seu butxi.

Com.

molt exultat.

Tant me fa!

Al ultiu mon dret reclamo,
y ja qu' aixi m' feu encendre,
mossen Llibori, heu d'entendre
que d'aquest castell vohi l'amo.

cuo' dit ab molta ra-

bia i altaueria.

Shi.

Com veient visions.

M'insulten? Oh, verge santa!
 Ms mou el mal esperit!
 Ms n' desdiu del qu'heu dit?

Com-

després d'un rato de va-

citació:

Me'n desdich!

ap.

Allo' m'espanta!

alt.

Qui tanta mengua saporta!
 I meu cap de febre vull!

se'n va:

Shi.

Malehit siga l'orgull
 que tots mals sobre seu porta!

Escena 6^a

=

M. Liboni - Elena.

=

dh: No has badat la boca! Be!
Com filla digna y honrada
l'has escoltat resignada:
nullo' no ho podrias fe'.
E' es pare, y no deus odiarlo:
ja ho fas, y jo t'ho aplandeixo;
si ab ell crido y m'hi exedeixo
tu en cambi deus respectarlo.
Si ell ab tu obra en mal cor,
lluyta, no tens qu'espantarte i

aquí estich per defensante
dels combats del seu furor.

L'afecte que t'hiich s'explica:

jo's pot di que t'he vist neixe,

t'he batejat, t'he vist creixe,

t'he vist fe' gran y bonica'

He dit bonica, y no se'

lo que s'entent per bellesa,

mes tu ets per la riquesa

de virtuts que 'l heu cor te';

ab mi no hi cap res profa'

y ab això m'faràs justícia...

jo hi parlat senza malicià

no ab mescla d'intent nuda'.

Es tart, y conech qu'és hora

d'anar cada hi al seu llit...

Las deu van a' da' y la nit
es de la son precursora.
Ma bes a' la front---

La besa -

Aixis --

'Li petrus sense intencio'
son molt dolços -- no es aixó' ?
Que Deu te fassi felis!

Se'n va!

Escena ^{ya} 1

Elena

D'esperis d'habi' reco-
negut qu' esta completa-
ment sola.

Ell tranquil se'n va a dormir
mentres jo...

Queda indecisa un mo-
ment

Es preci' qu' ho faji
y que ab ell d'un cop m' en vagi! -
Un volcan porto a n' aqui!

L' cor.

Se sent toca' la deu en un
rellotje del castell.

La deu! No se' perque 'l cor
m' fa' aquets salts! - quin neguit!
En pausa avansa la nit...

Avançeu també... Valor!

• S' dirigeix cap al balcó

• i puntal del centre.

• Després d' haver obert

al balcó.

Ah! quin susto! ... Re! .. es el vent.

qu' ha mogut aquelles rames...

Enich, pò! -- se'm segan las canas...

Ditxoi el cor que no sent!

Telis mil voltes, oh, si!

la donzella candorosa

que no ha sentit l'ardorosa

flama que jo sento aquí.

Diri del pit.

Cor... es cert que no m'enganyas?

Mirant a la part de fora

del fuierhal.

Tenebres tot! - fosquedat!
 Avansem! - ho vol lo fat!

Determinate.

Mes jo veig visions estranyas?
 Cada arbre m' sembla un gegant,
 lo cefir lo l'op qu' adora
 y la fulla que tremola
 l' esbir que m' esta' espiant!
 Ah, no, no, ja no puch mes!
 Pero jo estimo ab vehemencia -
 si no es amor, es demencia
 lo que sento... que ho se' l' qu' es?
 Couve', Alfredo, couve', si,
 salta' sobre' ls impossibles!
 Nostres sufriments horribles

avuy mateix tindrán fi.
Seguint l'impuls del meu cor
avançaré' ab pas següi...
La vida, Alfredo, sens tu
es mes trista que la mort.

S' deixa caure en un cadira
i queda com mitj'abriu
morta.

=
Escena 8^a.
=

Elena - Nas de llama ab una cresta de corda

=
Nas. Qui obert 'l balcoi? Ah! Ella

que allí esta dormint potse!
Alfredo!

al balco cridantle ab
veu baixa.

Ja esta afirmada!

Per l'escal.

Ave sens temor pujeu!

Ele.

distint del seu abista-
ment

Qui sento?

Nar.

Loch, jo, senyora!

Ele.

Nar de llamma! Pero y ell?

Nar.

Ara puja.

Ele.

Y com un lladre?

Nar.

No pot passa pe'lloch mes.

Aixis s'assegura l'exit...

Ele. Donchs siga aixis... Ho vol Deu'

Escena 9.

Dits Alfredo que salta pe'l balco'

alf.

bravantre en los brazos

de Elena

Oh, Elena divina'

El.

ab goig.

oh. Alfredo, estimat'

al. Joyell de ventura

El. Oh, cel estrellat'

alf M^o estimias, Elena[?]

ele Encara vols mes[?]

Lo que per tu sento

no entench pas lo qu'és.

Es... com un deliri,

es un foc estrany

que'l cor m' destroua

fa' al menos mitj any.

Encada y soleta

en mon quarto estret

del mon allunyada,

fent mitja y ganxet,

passar veig los dias

en tu sols pensant

y del cullai nostre

lo dia esperant

alt. Soleta y tancada!
No't causa tristor?

Ele. No, que per distreurem
trich lo teu recort.

al. Bombes per tu sento
aqueix frenesí
y porto l'imatje
impresa a'n'aquí

2ª Cor.

Quant passo mitj' hora
que lluny de tu estich
no trich alegria
y soch un mardich,
y tant ay' m' amoro
que fins ¡be' ho sab Deu!
daria... mitj' duro

per torna' a prop teu!

E' estimo, t' venero,

t' adoro ab afany...

Qu' es trist que t' teu gueto

sigas tant estrany!

Nar.

adelauntats.

Donchs mentres vosaltres

així us tireu flors,

o us feu la ressenya

de ls vostres dolors,

jo m' quedo de guardia

a n' aquí sentat

perque poguen ferho

ab mes llibertat.

Templansa y cordura

tuiguen sobre tot

que així y las mans netas
es---

Ele. Calla enyplot!

Mar. Ah, be', jo us aviso,
no vull compromís,
perque si s' sabia---

Ele. Ves, ves, infelis!

Mar. Corrent. Arregleu vos.

ap.
Mentres paguin be'
si ací s' excedeixen
al fi, y a' mi que?

S' arrenca en una cadira
en últim terme y al poch
vato's veura' lluyta' ab la

Don.

al Si tu en lo teu quarto
com m'has referit,
passas llargas horas
d'anguinia y nequit,
com tu m'esclavisan
mos vils sufriments,
com tu també passas
terribles moments.

Y en las madrugadas
ans de sortir el sol
per valls y praderes
sens guia y consol,
al atzar caminuo
en tu sols pensant.
y de nostre ditxe
lo dia esperant.

Elc. Y perque l' llit deixas
sent tant demat:?

alf. Perque recordants
no'm puch esbalti
Y veig als pagesos
d'eynas carregats
que van a' sas feynas
com sempre afanyats i
pastors que pastoran
cabretas y beus i
traquines y mates
que marcan contents i
y a' la masohuera
de curt faldellí
que richs fruyts va' a vendre
al poble velnís

y observo que m'heu
 que, pobres com sou,
 met que jo disfrutau
 y gozau del mon.

El. E' perque' aixis pensa?
 responne, perque?
 sera' una mania?

alf Ni menos jo ho se'
 Met com jo no ostento
 ni escut ni blasso'
 mentres que tu ets noble;
 molts cops penso jo:
 - Qui sab si algun dia
 p' algunas senyoras
 t' deixa a' las foscas
 y ab un pan de nas' -

Oh, calla!... Tu, Alfredo
 m'insultas, m'ofens!
 Cerque d'aqueix modo
 da'm pena pretents?
 E' estuio ab vehemencia
 y tant es aixi
 qu'avuy sens tardansa
 ab tu aull fugi.

Per tu l'pare'm pega
 per tu'm dona drop,
 per tu'n deixa fiero!
 mes tova qu'un pop
 Com jo ho sufriria
 si no t'estimes?...

Per Deu aixi, Alfredo,

no ho diguis may mes!

90

alf.

Casi plorant de ternura.

Y per mi ho supreixas
ab resignació?

de tals garrotadas

soch la culpa jo!

Com puch consolar-me

del mal que mi' has fet?

Elena jo'm moro!

Perdo'!

Ele.

Ab carinyo, fent la netja

malta.

Fuig, amiplet.

alf.

ab pena.

Ah!

Ele.

Quina donzella

sentint tendre amor
sens queixa no arrostra
lo mes cruel rigor?
Que'm son del meu pare
més quants cops q' crits?
Que'm son més quants dia,
de mals inaudits
si'ns ells vistumbro
un cel sorrhent
d'eterna ventura,
d'amor esplendent?

alf.

Carri's pot di' cayentli-la

baba de goig.

Elena, als meus brassos!

els.

borantshi ab fo

Alfredo, ab molt gust!

al. Tels qui bé estuina!

El. Oh, ei!

al. Deu es just!

Pausa -

Donchs tu vols seguirme?

El.

Ab beccis!

Ab tu vull veni.

al. Es qu'are's nial hora

per podè fugi

Espora a'trench o' auba

Ma.

Estirantse y badallant.

Deu meu quins badalls --

El. Per las quatre tringas

llestos dos cavalls.

al. Ja estàs ben resolta?

El. Decidida estich.

alf.

'rent accis d'anarsen

Donchs hasta las quatre

Ele.

Sabentli greu de que se'n

vagi.

Esperat un xich.

Ab molt miu

al. Molt sento deixarte,
mes m'entinch d'aria'
perque la maleta
m'convé arregla'.

Ele. Jo sols vull endurmen
un trist farsellet
'Vindrai a'trench d'auca'?

alf. Com no'?

Mos

badallant

'Bunich un pet.

al. Aiden, bella Elena!

El. Alfredo estinat!

al. Temoret de sucre!

El. Ponsein confitat!

S'abracen.

Mas.

Airecantre de la cadira.

I donchs senyo' Alfredo,
que voleu fugi?

al. Ja estant Mas de llama.

Mas. Donchs... baixen per 'qui'

de'l balco'.

El. Te compte, no caigas.

Alfredo puja per la barana

del balco' y desceix per la

escala de corda.

Aixis! -- Ben despay...

alf.

Veyentlo bonica.

A la part de fora.

Aden!

Ele.

Espartric la casa ab las

mans.

No ho puch veure!..

Retiraute.

Sens, quin esglay.

Nas de llanura se'n va.

Escena 10.

Elena

Queda pensant-ha un mo-
ment, ha l'entri assentat
avant al costat d'una taula
que hi havia en primer ter-
me, a l'esquerra: s'obren
algunes troncs llunyanis.

Esperem fins a las quatre...
tot just las deu han tocat! -
Encara hi faltan sis horas...
sis sigles per mi seran!

S'arriba y agafa una llu-
manera de sobre la taula.

A dormi... pero qui dormi?
qui tenint aqueix combat
aqui dins pot esbaltirse?
pot tenca'ls ulls un instant?...

Ja ho veig, la questió es provarho.
Donchs probemho, y Deu diva

se'n va ab la llumavore

Y teatro queda a les fos-

ca.

=
Escena II.
=

Leonardo: apoch apoch y tentejant porque

no embertaxi ab cap objecte,

evitant tot lo possible no se ruiden.

=
Noy, un rapte! - Ja m'encera!

Aixó fa noble, y de 'ls grans! -

Tuji ab 'l flavio a las quatre
 del castell, y ab dos caballs!
 Jo m'hi encanto! .. No'm val pocas
 de pelas aquest criat!
 Y ella? .. No es poch decidida!
 Si's mort per ell! .. Botavan!
 Ves si veuent lo que passa
 jo m'hi casare! .. bah, bah!
 Santa Cornelia gloriosa
 conserveume 'l d'aqui dalt!
 Pero que m'agrada un rapt?
 Es el meu somni daurat.
 Si aquella vol diu poch dias
 la robo també, y en pau
 m'apareix que sento passos?
 Amaguenmos, y a escolta!

S'antaga.

Escena 12.

Nas de llamma; ab un llum, surtant per

terra y pe'ls recous

ab molt afany.

Quina memoria es la meua
Hont haure' deixat la clau?
No la veig en lloch. Dimontri'
Aixó ja's va complicant'

No sabem qui partit

pendre.

Ara com hi obro la porta
 del jardí? Oh! Y es el cas
 que plouineja y m'espera
 sota un arbre? Com ho faig?
 Pensein! La tàpia es molt alta,
 no la podria saltar,
 s'romperia la creïsta
 o la nou del coll, qui sab!
 Ja es això un compromís seriós!
 Y plou mes fort! Hoola! Un llamp!

Se sent un tro autecedit
 del llamp.

Aquesta nit a mi'm sembla
 que la ballarem, y en gran!
 Els diners qu'ara aixis quanjo
 veig que son molt afanyats!

Pes, ves, dire' que s' amagui:
no hi ha' altre medi' En devant'
Com trona' -- Benim tormenta'
Jo la tuch ja fa' mitj quant'!

=

Escena 13.

=

Leonardo - Marques, a brigat ab una flaxada y
ab estrena cap.

=

Mar. Pero, digant, que t' proposas
volent que ariga a' escolta' ?
Tens mis rampello' Tot just ara

que donnià com un sach.

Lev. Vull qu'hi veyeu...

Mar. A las forcas?

Lev. Silenci, parlem mes baix.

Mar. Pero a' que ve' aqueix misteri?

O tu ets simple, noy, o' l' fas.

Lev. S' tracte d' un rapte.

Mar. Un rapte?

Ah, ja entench: la vols roba'
y tu nitentas femme complice
del teu projecte? ... Animal!

Lev. No, home!

Mar. Aixis vols que pagui
ma amistat de trenta anys?
Batsille!

Lev. Un xich mes de calma;

per Deu deixemne explicita!

Mar. Ja has dit massa, cap de fusta...
proposarme a mi aqueix plan!

Lev. Jo crech que dormiu encara...

Jo ves us... he proposat...

No soch jo 'l que vol fe 'l rapte.

Mar.

sorpresa

Ah, no ets tu? y donchs qui?

Lev.

L'aymant

de la noya, un tal Alfredo;
un que fa romansos.

Mar.

Ah!

Lev. Que crech que la sab molt llarga

Mar. Si que deu se un bon acamp!

Y ella hi consent?

Lev.

Oh, ei! Ella,

que t'el brio d'un caball,
ha sigut qui la proposta
ha fet.

Mar.

No sabentse avem.

Ella? Frons y llamps!

Un llamp molt carregat
y després un tro!

Lev. Veyen? I cel ja us contesta.

Mar. Quin llampech mes carregat!

Proposa' una noya un rapte'...

Lev. Aixó es serió

Mar. Hasta immoral.

No li fa' favor, no t'pensis...

Lev. De, ho sé prou que no n'hi fa'!

Y després en estat de llama,

no saben? aquell criat

es 'l que porta 'l tringlado.

Mar. S' trukea! -- Jo 'l creya un sant.

Quin escandol!

Lev. Ja ho crech, home!

jo estieh casi esgarrifat!

Mar. Oh tu, per res t' esgarrifas!
de tu apenas n' faig cas.

Lev. Es di' qu' això no us subleva?
no ho haquera cregut may.

Mar. Calla, banyol, que tu parlas
y las dius senza engalta!

Eros de coniam! Bo! Que't pensar
qu' en las venas no hi tuiéh sauch?

Lev. Y blava!

Mar. Ves, pobre, Compte!

Quina filla!

Lev.

Si' Vejam

si voldreu qu'ara m'hi canii,

no fare' soch massa esclau

del honra de casa nostre

per mirme ab ella : may!

Mm Bout maca...

Lev.

Ab to' exagerat.

De mi no es digne

la noya que ab cor ingratal

fuiq en una nit de pluja

del tranquil castell pairal.

Y ab aqui? Ab un que fa' versos

per romansos y ventalls!

Que dirian? ls meus avis,

si fossin vius, d' me entlai

que? u lloch de doname llustre

sols vergonya 'm pot dona! --
No pare, de l'houre nostre,
jai ho he dit, soch massa esclau!

mar.

obruil los braços e

Leonardo

Si fill meu, vicia als meus braços,
la raho et sobra es veritat.

Lev.

ep.

Barba avoy! Li he sabut moure
la fibra sentimental!

mar. Jo 'ls hi truch d'estulla 'l marro,
al compte dech darne part,
y aixis, Leonardo, vendeixo
un tribut a 'l amistat.

Ja 't juro jo qu'aqueix rapte
no 'l portan avuy a cap!

Lev. Pero avans feu 'ls ulls grossos:
estemnos aqui al aguait,
y aixis que s'intenti 'l robo...

Mar. Ja t'entench; pero noy, sabs
que ab una nit com aquesta
aixi poca gracia m'fa?
Y a mi que quant plou m'agrada
estarme al llit, y arrousat!

Lev. No exigeix l'honor del Compte.

Mar. Bens raho', per ell ho faig.
Quin fret t'inch!

Lev. Ah! sento passos!
Estemnos aqui, arrimats.

'S quedau a un cantó
arrimats tot lo possible a
la pared d'este ahont

escoltavan tot lo que passa

en escena

=

Escena 14

=

Dits - Alfons - Nois de llains: tots a las preses

=

alf. Pero ahont me portas?

Nas. Caratsus!

A n' al vostre amagatall.

alf. Y be' quini puestru in destinas?

Nas. Ja us ho he dit: 'l coloma'

alf. Y ho dius de seriu?

Si no se' al lloch mes.

alf

Babau!

Mas

ap a Leonardo.

No entench prou be' lo que diuen.

Lev.

ap al Marquis.

Jo tampoch, parlan molt baix.

alf. Busca mi puerto qualservilga,

mes no'm portis allí dalt;

que't pensas que soch de ferro

per aquanta l'huracan

entre mitj de quatre fustas

podridas?

Mas

De', tant se val:

que nos fa' per la xicota?

alf. No crech que'm convencis pas.

No vull gelarnie en mitja hora
Dom' l'heu quaito.

Nar.

Encertat!

y jo que'm quedi a la fresca?

Mus.

ap.

Que diuonxi parlavan!

Nar.

Despres que tampoch pot esse,
hi dormuan altres criats.

alt.

Encen un misto, tanoca:
qu'hi fem foscors?

Nar.

Deu me'n quart.

No conve' que ningu' m's veji
agafenvos del meu bras.

Mus.

ap a Leonardo

Qu'els entens?

Lev.

ap al Marquis

Na una paraula
Com plou aixis

Ma

so.

Es veritat!

un gran llamprech y

un tro molt fort.

Ma

senyats.

Sant March, santa Creu!

alt.

Just senyat!

Aixis desvias 'ls lloms.

- A veure, avisa a' la Elena,

digali lo que fa 'l cas.

perque aixis no puch estarhi.

Vaya un contratemps

Ma

Y gran!

alt

De tot això me'n riuria

siu fo: la tempestat.

Quita ves a' despertar-la...

Que hi fas ara aqui badant?

Nas Li dare' un pich a' la porta...

a' veure si'm sentira'?

No se'm gira mala truita...

Slamps y trons prolongats.

Quina nit mes infernal!

Nas de llama se'n va!

Escena 15

Dits. meus Nas de llama.

Mar. Sabs que m'hai molt poca gràcia
estarme a' m'aquí esperant?

Lev. Ja us causeu?

Mar. Home, si'm pelo!

Tens uns gustos ben estranys!

Are en el llit hi estaria

mes arrupit y arrousat!

I creus que cayent tanta aigua

la fugida intentarai?

Lev. Quant jo us ho dich...

Mar. Tu ets un exemple.

y jo mes perque'n faig cas.

No crech qu'hi hagi tal raptu

ni res del que m'has xafat;

estich per deixarte corre,

per engegarte a 'pega'

y anamen al llit depressa
per escalfarme com cal.

Lev. Esperens: això vol calma.

Ma. Jo'l qu'estich envabenat.

alf. O las orelles m'enganyan
o algu per qui esta' envahouant?
Escoltem -- Deu se' sens duxte
l'brunsi del vendaval.

Lev. No sentiu? Algu s'acosta.

alf. Altre cop crech qu'han parlat.

Ma. Ja es mes aprop. No respiris:
apruinat.

Lev. Be' prou qu'ho faig.

alf. Si seran ells? -- Nas de llama.

Elena

Leo.

al Marquer

Heu sentit?

Mar.

Ben clà.

Leo. Veyeu com no us enganyaba?

Mar. No parlis.

alf.

Veyent que no li tor-
nan res post.

Res, no ho serai.

O jo estich somiant truita
o bé jo he sentit parla?

Leo. Ja us han descobert.

Mar.

No eridis

alf. Potse' algu' m'erta' espiaut!

Veyam si surt bé l'espasa?

Perfectament: aixis ray.

Escena 16.

=

Os - Nas de llaura, Elena

=

Nas. Senyo Alfredo[?]

alf.

Qui'm demana[?]

Mar.

ap a Leonard.

Sento[?]

Leon.

id al Marquis.

Sento!

Plaupe y trons

Elena

acutada.

Qui'm tro!

Nas

Senyautra.

Y quin llamp!

El. Alfredo?

al. Ets tu?

mar.

ap a' Leonardo.

La ven d'ella!

Sev.

D al Marquis

Us cap d'upte?

mar.

No, ara cap!

Elc. Y donchs, com hem d'arreglarho
si aquest ha perdut la clau?

alt. No hi ha' un lloch per amagarne
dintre 'l castell? Aixó es gran
aquet vol posarme 'ls nivols
y jo vull esta' ben baix

Elc.

a Nas de Marquis

Fical dius la carbonera

alt. M'embrutarei, veuig mudat.

Ele. Y en el selle no hi ha un puerto?

Nar.

Donantse ab la palanca

de la ma' un cop al

front

Es cert!

alt. No veus, animal?

Nar.

Gratantse l'na.

Pero...

Ele.

Que'?

Nar.

Ara'm recordo.--

L'amo te' las duas claus.

alt. Bona l'hem feta Geroni

jo que ja'm veya allotjat!

La tempestat estalla ab to-

ta la forsa. Stampi y hovi

Ete.

sequidament.

Esparguis.

Jesus!

Man.

dempant.

Quins trous!

alf.

Si, sengat!

Ma. Quin llompech!

ab.

Pe²ls trou.

Apréta!

Ete.

esglayada.

Aiy!

Man.

no savent lo que li pa-

sa.

Aiy!

Lev.

al marquer.

Ave si posa de serio!

Nas Jo soch mort.

alf.

agafant del braç a' Nas.

Vivia cobart!

Nas No hi ha res que tant m'espanti

Éle. Lo mateix que'l pare.

Nas.

Ígual.

Un altre!

Éle.

Llampagueja y bronze

Senyants.

Deu meu!

apareix 'l Compte emboli-

cat ab una capa llarga,

porta eixeny caps, per

desota de la capa se li

veuran 'ls calrotets; als

penes hi diu sabata de

simolza.

Escena 17

Dits - Compte

Com.

senyants =

Sant March'

cribantlo al fora

Nas de llanna!

Ela

agafantli una ma'

Alfredo 'l pare!

mar

a Leonard

Sents al Compte?

alt.

a' Eleua

Aixo' va' mal!

Com. Ay quina po'! jo tremolo!
Nas de llamma! Hoola! Criats!

alt.

a alfred.

Qu'haig de fe'?

Ele.

L' sort.

alt.

En no't mogus.

Nas. Jo si qu' estich ben posat!

Mar.

Cridant.

Compte!

Com.

esglayat.

Qui'm erida? Son lladres!

Cridant fortament

lladres! Socorro!

alt.

Quis brams!

Com. Portei 'l sabre, 'l revolver;
 pero així ab estrenya-caps
 y embolicat ab la capa,
 com poderme defensa'?

Mar. No t'espantis, som nosaltres.
 en Cosme.

Lev. En Leonardo.

Com. Reconeixentlos.

Ay. ay.

Mar. Així per moments s'enreda.

Ele. M'ho temo.

alt. Som espia'ts.

Com. al Marqués y Leonardo.

Y qui feu aquí en la sala?
 També' teniu pó dels llamps?

Lev.

af. al Marqués.

Diguemli alguna mentida.

Ma-

al Compt.

No'm penso se' tan cobard.

Com-

Rapidament.

Poch a' poch, no pensen serme,
y donchs veus? a' mi'm en fan.

Ma-

No fa' herve.

Com-

Lo que vulgas.

pero't confeso 'l meu flach.

Tu'n tens y vols dispensarho;
en cambi jo't soch mes franch.

Qui fais a'n aquestas horas

aqui ab ton fill al costat?

La po't hi porta, no ho neguis,

mes que la llum aixó es da:

Ma-

A' Leonardo.

108
Estich per dirli' l' que passa
y aixis sabra' la veritat.

Lev.

al marquis

Come' encara la reserves:
fem que puguii caure' l' llav.

Com.

Mu tro' molt fort.

Ay, quin tro'!

Mar.

al comest

Vers? ja tramolas?

Com. Cosme, jo estich esglayat!
Pero, qu' hi fem a' las foscas?
Qu' encenguim llums!

Mar.

No babau!

A n' als llamps l' llum' ls llama.

Lev.

Questio' d' electricitat.

Com.

Sent aixis que no n' encenguim

May mes se m'olvidara.

alt.

a' Elena

Respono.

Nar.

Ja'm vey a l'olla.

Ele.

a' alpro.

Quin suato!

Nar.

Estich tremolant!

Com.

Pero no m'heu dit encara
que hi feu a n'aqui animals?

Mar.

Heu sentit soroll.

Com.

De veras?

Ev.

Es di, ¿no ho haviám pensat.

Mar.

Heu recorregut la sala,

ls corredors, y res.

Com.

Ja!

Mar.

Y ara aqui jo ab aquest deya

que l' vent haura fet peta
 alguna porta, y nosaltres
 no hi habiam atinat.

Plamps y troms continuats.

- Com. Deu del cel, quin terratremol!
 Mas. Inni xafech mes bestial!
 Leo. Sembla que l' castell s' esquerdi
 Nar. Jo si qu' estieh escardat!
 Mas. Noy, quina pudo d' asofre.
 Leo. Deu habe' caigut un llamp!

*apareix M. Elibori: porta
 gorra negra i y va embolicat
 ab una esclavina negra tam-
 be'.*

Escena 18

=

Dits Mossen Llibori

=

Lli. Santa Eulgracia, sant Climent,
sant March --

Com. Que vol mes martirs?

Lli. Me'n vaig ha encendre? ls dos ciris
que abaix tuch del monument.

Com. Mossen Llibori.

Lli.

Sorpresi

Qui'm crida?

Man. Nosaltres, no us espanteu

Com. Veniu aqui.

Lhi

Valgam Deu'

quiu diluvi'

Con

No te' mida

Ma' sento cruixi' alguma porta

Se sent soroll de vidres

qu' es trencan.

Lec. Adeu ordres'

Eto

Quiu esglay'

Lhi No crech que s' hagi vist may
mia tempestat tant forte

Con

Per un tro cargolat

Luy'

Ma

Que teniu'?

Lhi

Qu' es estat'?

Con. Que ni' estich morint de po'

Mu tro fort. I baleo sangut

pe l' vent s'obri al vió-
lencia.

Mar. Noy quin vent!

Lev.

Ve' del balcó'

que s'ha obert de bat a bat'

Com.

Que l'tanqui alguí.

Mar.

Jo no goso

Lli.

Jo menos.

Com.

Abrigantte.

Jo estich vellent.

Lev.

Donchs jo hi vaig.

Com.

animantte.

mas Que tens d'ana? Apa, valent!
Jo m'hi oposo'

Mu llamp prolongat illu-

mina la escena

Nar. Quin llamp'

Li.

No esteim be a'n'aquí

Com.

al marquer furiat perquè

a la claror del llamp' ha vist

tres bultos, havent sol reco-

negut a' sa filla

Has vist? Reira de Deu'

Li.

Tentre creus.

Borraugo, no renequen!

Com.

Has vist tres bultos allí?

Mar.

Eres bultos dius?

Li.

Sont Esteva'

Ma.

a Leonardo

Ja'ls ha llueat.

Nar.

Vatua al mou'

Com.

al marquer

Donchs aquets tres bults son
tres lladres de l'houva meua.

Ele. Alfredo!

alf. Eram espiats!

era. Y ara no tenim fugida!

Com. Encenen llums desseguida!

Nas de llama 'Hola' Criats!

Sub. Jo triech cerillas vejant?

Com. Encenenlas!

Shi. Ja ho vaig fent;

me las torna apaga 'l vent.

alf. 'Ns ha descubert 'l llamp!

Escena última

Dits - criats al llumavens.

=

Com.

Dirigitte a Elena a
alfred y vas de llaura.

Ynfames!

alf.

ap.

Eniguen cordura!

El.

avergonyida.

Jenis!

Nar.

Tem l'orni.

Com.

A Elena.

M coneixes?

Aixi fins y demiteixa

l's quilats de ma houva pura?

El.

Plorant

Paré! Paré!

Com. Calla, indigne!
Prmie t'haques trobat morte!

a' Alfredo.

O' hont heu entrat?

alf Per la porta.
venint l'honor per consigna.

Com Mentiu!

alf.

ab dignitat.

Compte!

Nai.

ap.

Malo!

Com.

Y tu

per l'or potse' enmatsinat
entrada franca li has dat?

Nai. Jo us juro. -

Com.

Calla, perfi!

Nai. Mes. -

Com. Aquesta hasanya honrosa
quant t'he valgut, cuita, digas
'Cubrido' de vils intrigas
gos infiel, serp venenosa!

Nai.

aje.

Aguanta!

Com.

No t'esgarrija
'l mal que m'has fet bergant?
Surme de casa!

Nai.

aje.

Endevant!

Ave si qu'he tret la rifa!

al.

Jo'l reculleixo

Com.

'L brito'

al.

Ell era fiel. - t'he tentat

si sa miseria he causat
sabre repararla jo.

Elis.

Que pe' oato este mirant

fit a' fit a' Alfredo.

Pero, que[?] o' jo veig visions
o aquest es l' Arturo[?]

alf.

Si.

Els.

Esclamada.

No's diu Alfredo[?] -- Ay de mi.

Leo. Encara mes confusions[?]

Com. L' coneixen[?]

Elis.

ap..

Cosa estranya...

Els.

plorant.

Es di que m'has enganat
hou nou portarme omagat[?]

Com. Així a' n' als tontos s'enganya!
E' esta bé!

Ele. ab rabiá.

Quina jugada!

Com. Sols que m' encen y m' subleva
l' contemplar l' hora meua
vilment per el fauch l'leusada!

alf. molt tranquil

Ben acabat?

Com. Com s'entent?

Mar. a Leonardo.

Jesus! son descaro m' pasma!

Com. Encara ab aquest sarcasme?

alf. Compte --

Com. Que?

alf. Escoltenme atent.

Hora es de que parli ja,
ja es hora de que m' defensi
y en bons arguments converssi
vostre furia a' desarmia.

Com. Expliqueus.

al. Pura y sencilla
per aquestos prats vagant
vaig veure un dia cassant
per etear a' vostre filla;
no se' l' que va passa' en mi
al veure-la ... qu' hermosa era!
al punt la flecha certa
del noy cego m' va feri!
Tampoch sab explicarse ella
la seva impresio' prou be',
pero es l' cas que vaig se'

correspond per bona estrella:

vaiig ocultarli 'l nom meu

y ma posicio' elovada

per probar si enamorada

me volia essent plebeu,

y aixi tal correspondencia

tenia 'l doble valor

de demostrarme un amor

pur trasta la quivita essencia.

Era felis! ... m' estimava!

en sos ulls ho veya escrit,

pero 'l meu amor ... malehit!

veientho encara dubtava.

- "M' estima, segi n' estich,

mi deya, mes pot causarse

del plebeu, y enamorarse

D'm que l'erequi noble y rich,
probeni la constancia seva,
y quant segui d'ella estiga
li explico be' aquesta nitriga
y al fi en l'altar la faig merva-
mitj any de proba, ni ha dat
l'felis convenciment
de que's purt l'amor que sent
sens mescla de vanitat.

Com. Pero al ultim, qui son avos?

alf. Es de ma alumnia lo brill
molt esplendent...

Lli. Es lo fill
del Baro' del Martell-gros!

Com. ab alegria

Ah!

Nar.

ap.

Eh!

obrint un pam d'ulls.

Lev.

Ab miters

Qu'escolto'

Com.

No sabent que di.

Gran Deu!

Mar.

Sorpres a Leonardo

Noy si que us ha ben triumfat!

Com.

No sabent sen avem

Fill del Baro!

Ele.

Ab goig:

Mi he salvat!

Com.

Brilla altre cop l'astre meu!

Arturo! Si dels meus llavis

insults per vos han sortit

creyeren que 'li he profenit
pensame que 'ndeyo agravis:
ara veig ab pena amarga
que no us he sabut entendre...

Lev.

ap. al Marqués

Be' picardia per vendre

Mo.

ap. i Leonard

Ja ho veig, noy, la sab molt llarga!

alfr. Jo such 'l culpable.

Com.

J.

Bah!

alfr. Vaig volé posarla a prova

Com. Be', per la xicota un jove,

tots ho sabem, que no fa'?

Eli

Tora', res... deixemho corra,

perque mes satisfaccions?

Com.

Just!

117
Eli. Aquestas don rahons
que nu parentiu las esborra.

Com.

aprobantlu.

Angela!

Eli.

a Elena.

Pots alegrarte
del fuial qu' aixó ha tuiquit.

El torna a' dris del cor, quietut

Com. Per mes ditxa aquesta carta
ms lliure de tot recel.

La dona a' Alfredo.

Eli. Deu sempre a' n' als bois ampars.

alt.

lleguillu.

Que veig! Es d'ell!... Pobre pare!

a Elena.

Degeix!... Gracias, Deu del cel!

Ele.

Després d'haberla llegida.

Arturo!

alt. Quina sorpresa!

Com. Y vos no'n sabiam res?

alt. Ni gota.

Com. Molt estrany m'es.

alt. Coneixent bé la pureza

del foc inmens del meu cor,

després d'esperar mitj any

com ell no es un home estrany

y m'estima ab pur amor,

s'haurà dit: - Las penas negres

s'acaban si vull tot d'una!

mateu sa pena importuna

y així vivrem tots alegres.

Leo.

al Marques!

Veyen quini pare?

Mar.

Pastera!

Aquest pare ja sabia

lo que la dama valia.

Lev. Jo se'l que val la cambriera.

Mar.

creuat.

Es en va' inutil reclamar,

y ja' doscents cops t'ho he dit,

avans de veurethi unit

primie' que'm parteixi un llamp.

Un rayo atravesa la escena.

El Marqués cau: tots que-

dan esglayats.

Ah!

Lev.

Abalantse sobre el Marqués

Pare!

Com. Aixó es b'afema''

Elh. L'orgull porta aixó veyen''

Lev. Es mort

Elh. Ma castich de Deu,

may mes se'n aixecava''

alp. Recristo'

Elh. No ha dit, Jesús'

Com.

Cridant.

Cosme'

triant.

Res'

Mar. No ho puch entendre.

Elh. Ara de dins ja es tot cendra.

Lev.

Descensulat.

Pare meu'

Mar

Jo estich confús'

Eli. No hi ha' mes: lo seu fat era.

Sev. Jo truch la culpa de tot
y aixis desd' ara faig vot
de no pensa' ab la cambres.

Mar. *Arxerantse rapidament
de terra*

Casathu, noy: ho vol Deu.

Bot. No era mort?

Mar. Sols asombrat.

No vull veure castigat
per culpa de l'orgull meu.

Com. Que s'acabi la palestra:
fes com jo sabs? que d'orgull
no'n truch ni tenime vull.

Noy, ets donat un cop mestre!

Mar. Tot lo meu afany s'apoya

en beure 'l meu moy felis
Com. Jo també soch fet així:
per mi ves i tot per la noya.

Lev.

No sabent lo que's fa'

d'alegría.

Túnia alegria, quin goig!
Surtim plegats de l'apuro,
no es cert així? -- Elena, Arturo! --

Abraçantlos

Mia. Pot que se'm tornava boig'

Eli. Quant l'home las lleys trepitja
del carinyo paternal.

Mia. Si, veja, es lleig.

Com.

Home y tal!

Eli.

Pensem sols en nostre ditxa!

alt.

Quant una cosa ha de sé...

110
Com. No hi valen foras ni intrigas.

Els. Oh! pare!

Com.

Abraçantli.

Que felis sigas!

Abraçantli.

Arturo!

Art.

Oh!

Com.

Estimens be!...

Es tal la meua emocio

qu' un mon de tendresa euhanya --

Els.

al Compte.

Compaven.

Com.

Nos acompanya

la meua benedicio.

Que Deu ben casats us fassa!

Tot d' un cop aixi s' concilia,

l' amor pur de la família...

ap al públic.

y^o l' qu' es mes... l' orgull de rassa!

S' ha acabat.

